

BUDSTIKKA

Norsk Posthistorisk Selskap

ISSN 1891-8859

Årgang 27 nr. 1
Mars 2022

I dette nummer:

Noen linjer fra redaktøren	2
Redaktørens lille applaus	2
Søknad til Dr. Gelleins minnefond	2
Lederens hjørne	3
Årsberetning 2021; Regnskap 2021	4
Innkalling til årsmøte 2. april 2022	5
Revisjonsberetninger 2021	6
Referat fra medlemsmøte 21. nov. 2021	6
Frode Konst: Eksempler fra kommende bok om poststedinformasjon fra Hedmark	7
Referat fra medlemsmøte 29. jan, 2022	10
Finn H. Eriksen: Hvem er det vi skåler for?	11
Nettmøter i Posthistorisk Selskap	12
Finn H. Eriksen: Hva var et poststed?	12
Tore Haga: Pakke fra Postintendanten	14
Arvid Løhre: Adressekort for luftpostpakker innenlands – fra Burfjord til Oslo i 1965	15
Tore Haga: Frakt betalt	17
Gunnar Melbø: Flyveblad over Narvik	19
Egil H. Thomassen: Operasjon Domsday	21
Viktige venner av NPS	24

Hallo, hallo!

Vi sender på belgelengde 31,1 m 9645 kh

Nordmenn!

Vet dere at engelskmennene har sviktet de norske tropper på den skammeligste måte ved Andalsnes og Namsos?

I engelskmennenes øyne er dere bare den siste prikk i det tapte spill. Tyskerne jager dem ut av Frankrike. Etter å ha gjennombrutt Maginot-linjen nådde de på tiende dagen den engelske kanalen. London er truet. Kameratene deres kunne alt feire 17. mai hjemme.

Hvorfor kjemper dere ennå? **Legg våpnene ned!**

Her sannheten i kringkastingen hver dag kl. 7, kl. 12.30 og kl. 20!

Flyve-
blad fra
1940 og
1945,
se
sidene
19-23

Poststedsinfo .. side 6 og 7-9

Side 17

Lofotbrev fra 1896, best på museum

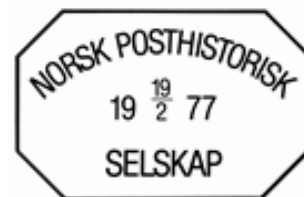
«Tapetsering» av
Adressekort for pakke.
Nødvendighet? Side 15

Hedersmedalje
fra London 2022.
Les på side 2

Frankert Følgebrev fra
Postintendanten? Side 14

Møteplaner 2022

Årsmøte 2. april 2022

Foredrag: Terje Hjelde:

"Meråkerbanens postekspedisjon - noe nytt?"

Polarfilex 2022, Tromsø;
lørdag 18. juni kl. 14.00 åpent møte på
Quality Hotel Saga.

Foredrag: Yngve Lundblad:

«Postens historie på Senja»

17. september 2022

Øivind Rojahn Karlsen

og Arvid Løhre:

«Posten jubilerer»

Ordinære møter holdes i 2. etasje,
lokalet "Anton B.", over

Kafé Asylet

Grønland 28, 0188 Oslo kl. 13.00

Mat og drikke: tradisjonelt opplegg

Budstikka

utkommer i 2022 med fire nummer
og sendes til medlemmene i NPS.

Ettertrykk tillatt etter avtale for originalstoff.
(Men ikke stoff merket med ©).

Ansvarlig redaktør:

Per Erik Knudsen

Ullern allé 123, 0381 OSLO

Tlf.: 0047 928 56 143

E-post: budstikka@posthistorisk.no
per.erik.knudsen@wemail.no

Norsk Posthistorisk Selskap

Adr.: Postboks 4369, Nydalen

0402 OSLO, Bankgiro: 0540 08 40395

Leder: Trond Schumacher

Holmendammen Terrasse 22, 0773 OSLO

E-post: trond@schumacher.no

Nestleder: Øivind Rojahn Karlsen

Maries vei 12, 3610 Kongsberg

E-post: oivindr@online.no

Sekretær: Arvid Løhre,

Lurudveien 28 K,

2020 SKEDSMOKORSET

E-post: arvid@online.no

Kasserer: Gunnar Melbøe

Betzy Kjeldsbergs vei 26 E, 0486 OSLO

E-post: gmelboee@online.no

Styremedlem: Olav Dyresen

Trudvangveien 2b, 0363 OSLO

E-post: olav.dyresen@hotmail.com

Varamedlemmer:

Ole Jørgen Grann

Mikrobølgen 12c, 1151 OSLO

E-post: ole.grann@ks.no

Jan Lauridsen

Nordre Langgate 10, 9950 VARDØ

E-post: janlauridsen45@gmail.com

Hjemmeside: www.posthistorisk.no

Webredaktør: Jan Lauridsen

E-post: janlauridsen45@gmail.com

Noen linjer fra redaktøren:

I dette nummeret er det variert stoff om adressekort for postpakker, noen luftbårne. Dessuten mye om flyveblad. De siste var ikke sendt med posten, men luftbårne var de. Hvordan miksen av stoff blir i neste nummer vet jeg ikke ennå. Men delvis bestemmer medlemmene i NPS ved å skrive om det som det postale hjertet er fullt av.

Per Erik

Tankespinn.

Høsten 2011 spurte leder Trond meg om jeg kunne tenke meg å bli redaktør av Budstikka. Jeg sa faktisk ja uten at det falt under min barndoms talemål: «Hainn sa ja, meinn hainn svart ittj». Jeg tok bare forbeholdet at det ikke kunne bli det første nummeret i 2012. Det redigerte Trond. Det betyr i praksis at det bladet du nå har i hende fullfører «min» tiende årgang. Trond sa også at det selvfølgelig ville komme stoff nok. I verste fall skulle han nok skrive selv. Trond har skrevet mye, han fyller fortsatt alltid side 3 og har skrevet mange andre artikler.

Han er ikke representert med artikler i dette nummeret, men har allerede en klar til det neste. Det er en fryd for en redaktør å vite at det ligger noe stoff klar til neste nummer. Også for et kvartalsskrift som Budstikka.

Redaktørens applaus

går denne gangen til en tidligere redaktør, aktivt medlem i NPS, Bjørn Schøyen.

Bjørn er, når dette skrives, kommet hjem fra LONDON 2022, verdensutstillingen som ble utsatt fra mai 2020. Resultatet ble stort gull med 95 poeng for hans eksponat i klassen Aerophilately. Bjørn ble også vinner av denne klassen. På bildet mottar han en stor Hedersmedalje i sølv for denne seieren. For godt 2 år siden, på medlemsmøtet vårt 2. februar 2020, holdt Bjørn et fengslende foredrag om «The First UK Aerial Post 1911» med utgangspunkt i eksponatet som han viste på Stockholmia 2019. (Finn frem Budstikka nr. 1/2020). Til London var eksponatet omarbeidet og forbedret. Gratulerer.

Dr. Per Gelleins Minnefond, - søknadsfrist for tildelinger i 2022.

Norsk Posthistorisk Selskap forvalter et fond som har til formål å støtte publikasjon av norsk posthistorie.

Avkastningen av fondet skal utdeles i forbindelse med Norsk Posthistorisk Selskaps årsmøter, i år 2. april 2022.

Ved tildeling skal medlemmer av Norsk Posthistorisk Selskap eller publikasjoner som utgis av Selskapet være fortrinnsberettiget, men det er ikke et krav. Er du ikke medlem, kan du også søke. Tildelinger fra Dr. Per Gelleins Minnefond skal fortrinnsvis skje – «til publikasjon av artikler og skrifter som vedrører norsk posthistorie, eller til spesielle forskningsformål innen norsk posthistorie.» Statuttene favner ganske vidt, og alle søknader vil bli grundig vurdert.

Send søknaden direkte pr. e-post til et av fondsstyrets medlemmer:

Trond Schumacher (fondsstyrets formann): trond@schumacher.no

Arvid Løhre (sekretær): arvid@online.no

Ivar Sundsbø: IV-SU@online.no

Søknader kan også sendes med ordinær post til adresse:

Norsk Posthistorisk Selskap, Postboks 4369 Nydalen, 0402 OSLO

Søknadsfrist: Innen 27. mars 2022.

Søknader som sendes med ordinær post må være ankommet postboksen innen fredag 25. mars og bekreftet over telefon eller e-post innen fristen.

Vi skriver mars, som vel betyr at våren er i anmarsj i store deler av landet vårt. Mars er uansett vær og vind den første vårmåned i årshjulet. I januar gjennomførte NPS sitt første hybride zoom-møte fra Asylet med deltagelse fra fjern og nær. Med 30 fremmøtte posthistorikere på Asylet og 24 i tillegg fra fjern og nær hentet inn via zoom, ble det en ganske så livlig affære denne lørdagen.

Overføringen av Roars utmerkede foredrag om norsk helpost i posthornperioden 1872 – 1925 fungerte fint for og hos alle, men noe verre ble det for dem som satt på skjermen da folket på Asylet startet sine sosiale aktiviteter.

Med høylydt ordskifte rundt bordene ble det ganske så umulig for dem som satt der ute å få god og avslappet kontakt med hverandre, og ikke minst med aktivitetene i møtelokalet. Ved å skru av det som fantes av mikrofoner i salen ble det heller ikke mye igjen av sosialt nærvær på Asylet for dem som satt på skjermene rundt omkring. Den fjernt-sittende delen av forsamlingen fant da etterhvert også gode grunner til å koble seg fra etter foredraget. Det ble derfor greit å avslutte internett-forbindelsen i god tid før møtet var over.

Konklusjon: verdt et forsøk, men dersom vi ønsker å legge opp til et tilsvarende arrangement i fremtiden, bør nærkontakten mellom de som sitter hjemme ved skjermen og oss i møtelokalet begrenses til å omfatte bare de mer stille periodene av møtet, noe som kort fortalt kun dreier seg om foredraget hvor alle er (mer eller mindre) lydhøre overfor foredragsholder. Et alternativ vil kunne være å overføre og styre de hybride møtene fra noe mer møteteknisk egnede lokaler, men det ville bli mer kostbart og uønsket for mange av våre kort- og langveisfarende deltagere som ønsker og kan prioritere den fysiske tilstedeværelse med andre medlemmer i møtelokalet. Nok om dette i denne omgang.

Av gode nyheter må trekkes fram at det endelig er blitt litt fart på den internasjonale utstillingsfronten. Ferske rapporter og diverse FB bidrag i tekst og bilder fra utstillingen 'London 2022' har 'tikkert inn' siste uke. Fantastisk morsomt å se at de norske utstillerne som fikk anledning til å vise fram samlingene sine der borte, virkelig presterte! Det samme gjorde arrangørene, ikke minst under Palmaréen med servering av gourmet-mat og tilbehør i klassiske, victorianske omgivelser. En STOR GRATULASJON fra meg til våre norske deltagere og NPS medlemmer med Store gull, Gull og Vermeiler i fleng i de fleste klasser. Ingen nevnt og ingen glemt. Jeg regner med at noe stoff fra utstillingen også finner plass annet sted i Budstikka i tiden som kommer.

Siden sist har vi også fått på plass et nytt sosialt medium til bruk for medlemmene i NPS. Vårt medlem Erik Lunde har sagt seg villig til til å lede og hjelpe oss med et digitalt forum hvor medlemmene kan kommunisere, dele og 'chatte' om posthis-

torie og gamle og nye objekter i samlingen etc., naturligvis av hjertens lyst. Første møte er satt til sen kveldstid torsdag 10. mars. En notis om vårt nye digitale forum, noe supplert med Eriks tanker om hva forumet kan og bør brukes til, er det satt av plass til i i dette nummeret av Budstikka.

Lørdag 2. april har Selskapet berammet sitt årsmøte 2022. Et årsmøte er en særs viktig foreteelse i en forenings eller selskaps drift. Jeg oppfordrer alle til å lese årsmøtepapirene grundig, og så langt mulig, også å delta på møtet. Årsmøtet er også et medlemsmøte med foredrag og sosiale aktiviteter etter tradisjonelt opplegg. Foredragsholderen henter vi denne gang ned med fly fra Bodø; se annonsering av årsmøtet på første side av dette og/eller forrige nummer av Budstikka!

Tradisjonen tro har jeg i dette nummeret funnet fram et objekt til avbildning og kommentar i lederens hjørne. Denne gang et postkort som viser et utsnitt av Christian Krohgs berømte maleri fra 1896, i kunsthistorien gjerne omtalt som 'Lofotbrev' eller 'Brev hjemmefra'. Ingen tvil om at motivet er storslagent, men noe (som posthistoriker) irriterer meg. Avbildningen av maleriet på dette fine postkortet er bare et utsnitt av det originale maleriet. Ikke bare er spissene av Lofotalpene i bakgrunnen skåret bort; men også en viktig detalj (for en posthistoriker) på bygningen til venstre på brygga er utelatt.

Men hva? Originalen henger på Nasjonalmuseet. Et besøk dit vil gi deg svaret. Det samme vil trolig et søk på nettet. Men jeg garanterer at opplevelsen ved å skue oljemaleriet på lerret vil være en helt annen enn å studere bildesiden av dette avbildete postkortet!

Med forsøk på en vårlig, men dog hjertelig hilsen fra

Trond

Utsnitt av postkort som avbilder Christian Krohgs berømte maleri – Lofotbrev (1896) – et oljemaleri på lerret, format 151,5 x 171 cm, som siden 1909 har hengt på Nasjonalmuseet.

ÅRSMELDING FOR NORSK POSTHISTORISK SELSKAP 2021

Organisasjonsnummer: 992 484 969

Styret i NPS har etter årsmøtet 2021 bestått av Trond Schumacher (leder), Øivind Rohahn Karlsen (nestleder), Gunnar Melbøe (kasserer), Arvid Løhre (sekretær), Olav Dyresen (styremedlem), Ole Jørgen Grann og Jan Lauridsen (varamedlemmer).

Jan Lauridsen har i tillegg vært selskapets web-redaktør, Per Erik Knudsen har vært redaktør av Budstikka og Inge Johansen har vært revisor.

STYREMØTER

Det er avholdt 2 digitale styremøter på Zoom; den 30. januar og 20. mars. Det er videre avholdt 2 ordinære styremøter, 25. september og 27. november. Mellom styremøtene holder styret kontakten pr. e-post.

MEDLEMSMØTER

Det er i 2021 avholdt 2 digitale medlemsmøter på Zoom og 2 ordinære medlemsmøter, samt 1 åpent møte i forbindelse med landsmøtet i Norsk Filatelistforbund.

- Medlemsmøte 30. januar 2021 på Zoom. Møtets hovedpost var: «**Moderne norsk posthistorie med vekt på 1940-tallet.**» ved Ivar Sundsbø.
- Årsmøte og medlemsmøte 20. mars 2021 på Zoom. Hovedpost på medlemsmøtet etter årsmøtet var: «**Norske postoblater og postoblatstempler**» ved Øivind Rohahn Karlsen.
- Åpent møte 5. september 2021 på Quality Hotel Panorama på Tiller. Geir Vikan med foredraget: «**Posthistorie Stjørdal.**»
- Medlemsmøte 25. september 2021. Møtets hovedpost var: «**Utvalgte objekter fra NARVIK I KRIG 1940-45**» ved Gunnar Melbøe.
- Medlemsmøte 27. november 2021. Møtets hovedpost var: «**Informasjon om mitt arbeid med poststedinformasjon fra Hedmark.**» ved Frode Konst.

De ordinære møtene er blitt avholdt i Kafé Asylet, Grønland 28 i Oslo, i lokalet «Anton B».

MEDLEMMER

Ved årsskiftet hadde NPS 159 medlemmer, hvorav 148 ordinære medlemmer, 4 innbudte og 7 æresmedlemmer. Det medfører en netto nedgang på 2 medlemmer.

Æresmedlemmer er: Arne Thune-Larsen, Olga Ellis, Ivar Sundsbø, Wilfred Wasenden, Arvid Løhre, Egil H. Thomassen og Trond Schumacher.

Vårt æresmedlem Tore Gjelsvik døde 10. juni 2021.

UTSTILLINGER OG DOMMERAKTIVITETER

2021 var også et ekstraordinært år på utstillingsfronten. Nordia 2021 ble avlyst, det er også Nordia 2022, slik at i alt 3 Nordia-utstillinger på rad er avlyst på grunn av pandemien. Den eneste internasjonale utstillingen var NOTOS 2021 i Athen i november. Ivar Sundsbø var dommer og kommisjonær. Det var gode resultater for medlemmer av Selskapet.

Det ble imidlertid avholdt nasjonale og regionale utstillinger, hvor flere av selskapets medlemmer deltok med utstillings-samlinger; Trondheim 2021, Filos 2021 og Drafnia 2021. Noen av våre medlemmer har også hatt dommeroppdrag ved de nevnte utstillingene.

ØKONOMI

Selskapets økonomi er fortsatt god. Kontingenter og trykningsbidrag fra våre sponsorer dekker utgiftene til trykking og distribusjon av Budstikka, og bevertning på medlemsmøtene. Vi takker alle sponsorene.

Det har også i 2021 vært kostnadsbesparelser på møteutgifter pga. færre fysiske møter. På den annen side har kostnader til trykking og distribusjon av Budstikka økt, slik at vi fikk et underskudd i 2021 på nesten 7000 kr. mot et tilsvarende overskudd i 2020.

RAPPORT FRA DR. PER GELLEINS MINNEFOND 2021

Ved starten av året 2021 er fondets egenkapital på kr 128.984, inkludert en avsetning fra NPS på kr 20.000. Av summen er kr 100.000 grunnkapital som ikke kan røres.

Renteinntektene er fortsatt ubetydelige, men takket være en omplussing av de bundne midlene har inntektene økt fra kr 813 for 2019 til kr 1.892 for 2020.

Årets søknadsfrist har vært kunngjort både på vår hjemmeside og i Budstikka. Etter fristens utløp den 14. mars forelå det tre søknader til behandling. Det ble søkt om til sammen kr 11.000 samt et uspesifisert beløp.

Tildeling skal fortrinnsvis benyttes til publikasjon av artikler og skrifter som vedrører norsk posthistorie, eller til spesielle forskningsformål innen norsk posthistorie. Prosjektene er solide og godt begrunnet, men én av søknadene faller utenfor rammene for tildeling.

I forbindelse med årsmøtet i Norsk Posthistorisk Selskap, 20.3.2021, utdeles kr 7.000 fra Dr. Per Gelleins Minnefond til to prosjekter fordelt slik.

- 1) **Krigs- og Feltpostforeningen (KFF) v/ Bjørn Muggerud, kr 4.000, til utgivelse av en oppdatert fortegnelse av «Tyske militære avdelinger og feltpostnumre tilknyttet Norge 1940-1945», ca 400 sider i A4-format.**
- 2) **Norsk Skipsposthistorisk Forening (NSPF) v/ Odd Arve Kvinnesland kr 3.000, til særtrykk med nye oppdateringer etter boka «Norske Skipspoststempler». Det er ny informasjon som har kommet til etter utgivelse av særtrykkene i 2016 og 2017. Det planlegges et samlet hefte på ca 170 sider.**

Oslo, 20.3.2021,

Trond Schumacher – Ivar Sundsbø – Arvid Løhre

ÆRESPRISER

I 2021 ble Terje Heskestad tildelt NPS' ærespris for det beste posthistoriske eksponatet i mesterklassen ved den nasjonale utstillingen Filos 21 for eksponatet: «*Postal History of the Southern Coast of Norway until GPU*».

BUDSTIKKA

Budstikka utkom med fire utgaver i 2021. De 3 første utgaver var på 24 sider, den 4. på hele 36 sider. Dette forklarer også økningen av trykkekostnader og distribusjon. Styret er meget godt fornøyd med arbeidet vår redaktør Per Erik Knudsen gjør med layout og stoffvalg.

HJEMMESIDEN

Styret er meget godt fornøyd med arbeidet vår redaktør for hjemmesiden Jan Lauridsen gjør.

Hjemmesiden skal fortsatt være selskapets raske informasjonskanal og digitale arkiv, og alt innhold er åpent for alle interesserte. Arbeidet med å legge ut gamle årganger av

Norsk Posthistorisk Selskap

	2021 Regnskap	2020 Regnskap	2021 Budsjett	2022 Budsjett
Kontingenter	51 713	61 023	60 000	60 000
Donasjoner	1 245	1 196	2 000	1 000
Annonser Budstikka	10 000	10 000	10 000	10 000
Andre inntekter	6 604	4 864	5 000	5 000
Renteinntekt	647	3 074	3 000	1 000
Sum Inntekter	70 209	80 157	80 000	77 000
Medlemsmøter - bevertning, foredragsholdere	10 230	8 689	15 000	15 000
Budstikka - trykk og distribusjon	57 386	54 815	50 000	60 000
Internettsider/videomøter	2 219	1 811	10 000	5 000
Kontingent NF	2 000	2 000	2 000	2 000
Andre kostnader	5 042	5 777	3 000	5 000
Sum kostnader	76 877	73 092	80 000	87 000
Resultat	-6 668	7 065	0	-10 000

Eiendeler		
Bankinnskudd drift	46 315	46 129
Bankinnskudd kapital	17 015	36 958
Bankinnskudd fastrente	153 205	152 615
Sum eiendeler	216 534	235 702
Gjeld og egenkapital		
Avsetning Gellein	0	20 000
Forskuddsbetalt kontingent	35 913	45 744
Forskuddsbetalt annonse	7 500	0
Egenkapital	173 121	169 958
Sum gjeld og egenkapital	216 534	235 702

Oslo, 31. januar 2022

Trond Schumacher (s)

Leder

Arvid Løhre (s)

Sekretær

Øivind Rojahn Karlsen (s)

Nestleder

Olav Dyresen (s)

Styremedlem

Gunnar Melbøe

Kasserer

Budstikka fortsetter. Styret har vedtatt at Budstikka legges ut på hjemmesiden slik at det hele tiden er en komplett årgang som ikke er lagt ut. Det vil si at årgangen 2020 blir lagt ut i 2022, mens 2021 ikke kan legges ut før i 2023. Besøktstallene for hjemmesiden kan ikke opplyses, da statistikkensiden for tiden ikke er i funksjon.

Vi takker alle for innsatsen i 2021, og spesielt for bidragene til Budstikka og hjemmesiden. To år med pandemi har ført til mange unntak og spesielle tilpasninger på mange felt. De har også gitt oss verdifulle erfaringer med elektronisk formidling og møter på blant annet Zoom. Dette er noe vi kan ta med oss inn i mer normale tider, slik at møtene i Oslo kan deles med medlemmer over hele Norge og resten av verden.

Styret i NPS, 29. januar 2022.

**INNKALLING TIL
ÅRSMØTE I NORSK
POSTHISTORISK SELSKAP**
Lørdag 2. april 2022
kl. 13:00 som kombinert
fysisk og Zoom-møte.

SAKSLISTE:

- Konstituering.**
 - Godkjennelse av innkalling.
 - Valg av dirigent og sekretær.
 - Valg av to medlemmer til å undertegne protokollen.
- Styrets årsmelding.**
- Rapport fra Dr. Per Gelleins Minnefond.**
- Regnskap.**
- Fastsettelse av kontingent for 2023.**
- Budsjettforslag 2022**
- Valg.**

Leder (1 år)
2 styremedlemmer (2 år)
2 varamedlemmer (1 år)
Revisor (1 år)
2 medlemmer av styret for Per Gelleins minnefond (i tillegg til leder av NPS) (1 år).
Samt valgkomité.

Revisors beretninger er på side 6. Valgkomiteens arbeid finner du omtalt på side 12.

Dr. Per Gelleins Minnefond

	2021 Regnskap	2020 Regnskap
Resultatregnskap		
Renteinntekt	171	1 892
Mottatte donasjoner	250	0
Utdelinger	-7 000	-7 000
Forsterkning	20 000	0
Resultat	13 421	-5 108
Eiendeler		
Bankinnskudd	122 405	108 984
Sum eiendeler	122 405	108 984
Grunnkapital (uangripelig)	100 000	100 000
Fri kapital	22 405	8 984
Fondets egenkapital	122 405	108 984

Oslo, 31 januar 2022

Trond Schumacher (s)

Ivar Sundsbø (s)

Arvid Løhre (s)

Revisjonsberetning for Norsk Posthistorisk Selskap

Selskapets regnskap for året 2021 er gjennomgått. Det fremlagte regnskap viser samlede inntekter på kr. 70 209,- og samlede utgifter på kr. 76 877,- som dermed viser et underskudd på kr. 6 668,-.

Egenkapitalen ved regnskapslutt er kr. 216 534,-. Alle balanseposter er avstemt og alle bilag er til stede. Regnskapet er ført på en god og oversiktlig måte og omfatter etter mitt vitende alle økonomiske forhold vedrørende Selskapet i 2021.

Det fremlagte regnskap gir en korrekt og fullstendig fremstilling av Selskapets aktivitet gjennom året, og det anbefales vedtatt som Selskapets endelige regnskap for 2021.

Råde 8. februar 2022

Revisjonsberetning for Dr. Gelleins Minnefond

Regnskapet for 2021 er gjennomgått. Bankkonti er kontrollert og saldo stemmer med bankutskrifter. Årsregnskapet for 2021 viser inntekter ved donasjoner og forsterkning på totalt kr 20 421,- og utgifter på kr 7 000,-, som gir et resultat på Kr. 13 421,-. Fondets egenkapital er ved årets slutt kr 122 405,-. Anbefaler at regnskapet for 2021 godkjennes.

Råde 8. februar 2022

MEDLEMSMØTET 27.11. 2021

Leder Trond Schumacher kunne ønske 16 medlemmer og 1 gjest velkommen! Gjesten var Vidar Hauge Halvorsen fra Moss. Spesielt velkommen var vårt medlem Frode Konst, dagens foredragsholder. Deretter ble det litt nytt fra styret; møtedatoene i vår den 29. januar og den 2. april, samt det åpne møtet under utstillingen i Tromsø i juni.

POSTSTEDINFORMASJON FRA HEDMARK

Foredraget var annonsert med tittelen «Informasjon om mitt arbeid med poststedinformasjon fra Hedmark.». Prosjektet til Frode Konst er absolutt noe mer enn en "vanlig" stempelbok over Hedmark. En ren stempeloversikt er en stor oppgave i seg selv, det vet alle som har vært involvert i arbeidet med slikt. Men her fikk vi se at det var inkludert fotografier og postkort, informative gamle og nye kart, med mer.

Det var lagt opp til at hver kommune ble presentert med kommunevåpen, befolkningsstatistikk og kortfattede historiske og geografiske opplysninger. Det blir brukt kommuneinndelingen etter 1992.

Framdriftsplanen var at han i løpet av 2022 ville ha klart foreløpig hefte for enkelte kommuner. Når det blir klart for en samlet publisering, var ikke mulig å si foreløpig. Det var åpnet for korte spørsmål underveis i foredraget. (Eksempler på side 7-9) Kl. 14.17 var presentasjonen ferdig, Frode fikk fortjent applaus og det ble åpnet for spørsmål.

Trond kommenterte at det må hete «posthistorie og poststempler fra Hedmark», for å markere at det er så mye mer enn en stempelbok.

Bjørn Muggerud hadde merket seg at han hadde tatt med sjeldenhetsgradering på stemplene, og anbefalte å droppe det. Henning J. Mathiassen supplerte med at en gradering er subjektiv, basert på perioden og brevmengden. De som var interessert fikk utlevert 48 sider med fargeutskrifter fra boka, med ønske om innspill, suppleringer, tips og råd. Frode Konst kan kontaktes på e-postadresse fko@norconsult.no

POSTHISTORISK LAPSKAUS

Ganske raskt etter foredraget var det tid for mat. Og de tre tradisjonelle skålene ble notert kl. 15.40 (Selskapets skål) – kl. 15.44 (fraværende medlemmer) – og kl. 15.51 (Posten, som den engang var!)

MEDLEMMENES 5-MINUTTER

- **Tore Berg** hadde med seg et par NK 2022 samt Postal III for salg.
- **Arvid Løhre** hadde med seg til salgs boka «Norske postuniformer».
- Under medlemmenes 5-minutter kunne **Tore Berg**, som leder av OFK, overrekke Anderssen-Dethloff-medaljen til de to mottakerne som var til stede, nemlig Trond Schumacher og Arvid Løhre. Dette er omtalt i Budstikka nr. 4-2021.

SPONTANAUKSJON

Liten auksjon, kun 9 objekter, det var mest donasjonsobjekter.

Arvid Løhre

FORSLAG PÅ NYE MEDLEMMER

Følgende forslag fra Inge Johansen, med støtte fra Bjørn Muggerud:

Vidar Hauge Halvorsen Dilling. Posthistoriske postkort Moss inklusiv Jeløy og Rygge med destinasjoner og postveier som studier.

Følgende forslag fra Karl-Erik L. Olsen, med støtte fra Yngve H. Lundblad:

Børre Amundsen, Tromsø. Posthistoriker; skriver artikler, har utgitt særtrykk om Gustav V medaljong. Aktiv utstiller.

Følgende forslag fra Arvid Løhre, med støtte av Petter E. Pedersen:

Kent Inge Stenberg Ryen, Asker. Han er aktiv på sosiale medier med formidling/diskusjon om norsk og svensk filateli og posthistorie.

ENGERDAL KOMMUNE

PERMANENTE POSTSTEDER

DREVSJØ

ELGAAEN, se ELGÅ

ELGÅ

ELGÅEN, se ELGÅ

ENGERDAL

ENGERDALEN, se ENGERDAL

ENGSAETER, se SØREVOLL

FEMUNDSENDEN

FEMUNDSVOLL, se FEMUNDVOLL

FEMUNDVOLL

FÆMUND HOTEL, se FEMUNDSENDEN

FÆMUNDSENDEN, se FEMUNDSENDEN

FÆMUNDSUNDET, se SØLEN

FÆMUNDVOLD, se FEMUNDVOLL

HEGGERISET

KVITVORDA

LILLEBO, se VESLBU

LITLBU, se VESLBU

LITLEBU, se VESLBU

SNERTA

SNERTEN, se SNERTA

SORKA

SORKEN, se SORKA

SØLEN

SØMAADALEN, se SØMÅDALEN

SØMÅDALEN

SØREVOLL

VESLBU

{foto/postkort med tilknytning til
Femund/Femundmarka}

FAKTA

Dannet av deler av Trysil, Ytre Rendal, Øvre Rendal og Tolga i 1911.

2195,5 km²

Høyeste punkt: Elgåhogna 1460 m.o.h.

1807 innb. (1960)

1762 innb. (1970)

1789 innb. (1979)

1698 innb. (1995)

1512 innb. (2003)

1436 innb. (2009)

1345 innb. (2014)

Administrasjonssenter: Engerdal

Engerdal består av fjell, vidder, sjøer, elver, skog og villmark, det meste beliggende 600 - 800 m.o.h. Den nordlige delen av kommunen ligger på begge sider av Femunden.

I kommunen ligger to nasjonalparker. Ved Valdalen nær riksgrensen ligger Gutulia nasjonalpark som består av et ca 23 km² stort fredet urskogområde med opptil 500 år gamle furuer.

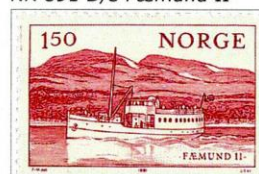
Lengst nordøst i Engerdal og tilstøtende hjørne av Røros kommune ligger Femundsmarka nasjonalpark fredet for å bevare urskog, blokkmark og fjellvidde.

Kommunen har ingen tettsteder, de største tettbebyggelsene er Drevsjø, Elgå, Sømådalen, Heggeriset og administrasjonssenteret Engerdal.

I tidligere tider fantes det isolerte bygdelag i Engerdal, men veisambandet er i dag godt utbygd.

Engerdal er den eneste kommunen i Hedmark som karakteriseres som sør-samisk område.

NK 891 D/s Fæmund II

Engerdal har fostret flere skiløpere med Gjermund Eggen som ble tredobbelt verdensmester i 1966 som den foreløpig største. Han startet senere produksjon av Eggen-ski.

DREVSJØ, 2443

Opprettet: 1899-07-01

- Drevsjø (18.07.1899 - 17.08.1948)
- Drevsjø, 2443 (18.08.1948 - 30.08.2011)
- Drevsjø Post i Busk (19.11.08.2011)

Historikk:

2443 (DREVSJØ) postkontor C ble opprettet som postkontor ved kgl.res. 28.12.1889 og 8.5.1890 med virksomhet fra 1.7.1889. Postkontoret ble i Øvre Buskdam herred, Nørre Bjæverskov foged, under Nørre postkontor, Sth. 14, 23.6.1890.

Fra 1.1.1991 ble det opprettet en mallevirksomhet postkontoret ved glønde busk mallevirksomhet og den svenske postkontoret Postkongen, Sth. 41, 12.12.1991.

Postkontoret flyttet i 1899 til gården Svendsenveien 1, 1939.

Fyltet postkontoret i 1939.

Fra 1.10.1930 ble mallevirksomheten Drevsjø-Løder-Postkongen gjenopprettet med 2 turer ukentlig. Posten gikk fra Drevsjø Løder og Løder mangel med retur en ettermiddag, Sth. 14, 4.10.1930.

Postkontoret ble fra 1.10.1930 lagt under Nørre postkontor, Sth. 14, 10.10.1930. Fra 1.7.1933 under Nørre postkontor, Sth. 17, 20.6.1933. Fra 1.3.1933 under Østern postkontor, Sth. 6, 25.7.1933.

Ved etablering av nye postkontorer ble postkontoret angitt til underpostkontor fra 1.11.1973, Sth. 41, 31.10.1973, og fra 1.1.1977 til 1.1.1977 av postkontor C, Sth. 25, 10.12.1976.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Særlig bemerkning var 1.200 kroner i 1892, 1.000 i 1900 og 1.000 i 1911. Antallet under bemerkninger var 5.788 i 1902, 5.100 i 1903, 23.300 i 1944, 13.100 i 1955 og 17.288 i 1965.

Drevsjø Post i Busk (1981) ble opprettet 11.08.2001 i Sth. 14, 11.08.2001.

Postkontor i Drevsjø. Gruppen ble tatt på Drevsjø 1.7.1889. 20.11.1889 og 1.10.1902-22.3.1921. Her står Ane Kirsten postkontor med søsteren Margit på ferge og søsteren August. Ane Kirsten og Margit ble tatt på Drevsjø 1.4.1921-20.11.1921. Bildet er tatt om lag 1890, (S116).

Drevsjø
Barneskole ble etablert å bygge en barneskole på Drevsjø i 1891. Fra det var det egne barneskole på Drevsjø. Barneskolen ble etablert i 1891-1904 under fra Nørre.

Drevsjø ble tatt på Drevsjø i 1891.

Barneskolen ble tatt på Drevsjø i 1914 og Drevsjø ble tatt på Drevsjø i 1921 og ble tatt på Drevsjø etter barneskolen.

Drevsjø ble tatt på Drevsjø for Hedmark fylke på -47/100, 100 den 13. januar 1927.

Signe Østbye, datter av Søren Østbye, ble postmester på Drevsjø 1.11.1921-30.10.1966, (S116).

450

POSTSTEDENE I HEDMARK

Preliminær bokside 450 for Drevsjø, 2443

SKIPSPOST

Sommerrute 2009

daglig

14. juni - 16. august

Høst rute 2009

tirsdag, fredag og søndag

18. august - 13. september¹

Sommerrute 2022

daglig

18. juni - 14. august

Høst rute 2022

fredag, lørdag og søndag

19. august - 11. september

¹ Oppå lørdag 22. august og søndag 29. august.

² Foruten opphold i Båthavn og søndag i perioden 5. juli - 9. august.

³ Kun omstøper og søndag 1. juli - 31. juli.

1378

POSTSTEDENE I HEDMARK

INNHOLDSFORTEGNELSE

FORORD	15
INNLEDNING	17
HEDMARK FYLKE	18
KOMMUNEINNDELINGEN	20
Lokalt selvstyre	
Betegnelser	
Geografisk inndeling og antall kommuner	
Inndeling av prestegjeld og kommuner i Hedmark	
KOMMUNIKASJONSUTVIKLING	33
Båttraffikkens utvikling	
Ferger	
Kanaler	
Jernbanens utvikling	
Hovedvegnettets utvikling	
Skyssvesen	
Rutebiltraffikk	
POSTHISTORIE	125
Posten i Norge	
Posten i Hedmark	
POSTBEHANDLING	139
TYPER POSTSTEDER	147
POSTSTEDENE - OPPRETTELSE OG NEDLEGGELSE	153
Kronologisk etter opprettelse	
Antall poststeder fordelt på kommune	
Antall poststeder	
POSTLOGISTIKK	179
Postdistrikt og organisering	
Postruter	
POSTGANGEN	193
Postføring	

FEMUNDVOLL

- Fæmundvold (01.08.1919 - ?)
- Femundsvoll (? - 1935)
- Femundvoll (1935 - 31.10.1948)

Historikk:

FÆMUNDVOLD brevhus, i Engerdal herred, under Røros postkontor, ble opprettet fra 1.8.1919. Brevhuset lå på dampskipsanløpsstedet Buvika.

Navnet er senere skrevet FEMUNDSVOLL.

Ble antakelig fra juni 1935 endret til FEMUNDVOLL.

Brevhuset FEMUNDVOLL ble lagt ned fra 1.11.1948.

Brevhusstyrere:

Gårdbr. Mikkil Buviken 1.8.1919 (f.30.5.1897).
Esten Mikkelsen Buviken (?) (?) (?) (f.1852 d.12.3.1935).

Opprettet: 1919-08-01

Nedlagt: 1948-10-31

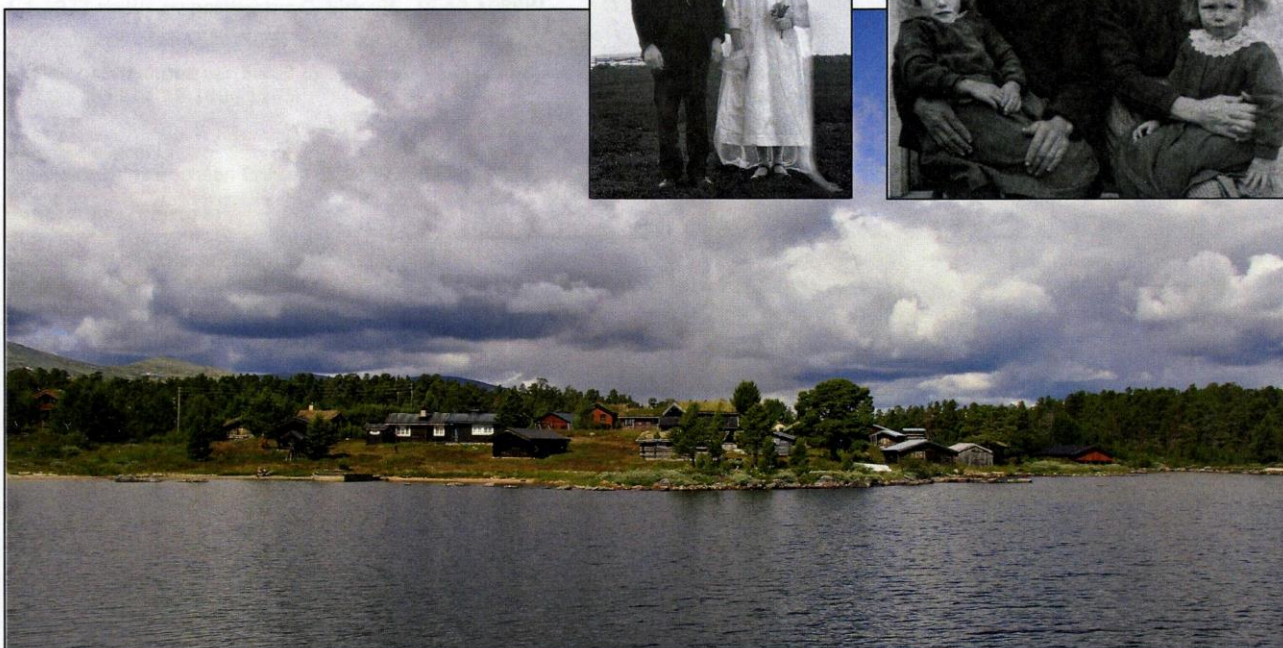
Femundvoll

Ved den gamle Buvikgården som ble kalt for Femundvoll, var det rendøler som bosatte seg aller først. De hadde drevet fiske i Femund lenge før det og hadde fiskevær med buer og båthus. Etter hvert kom Mikkil Estensen fra Hodalen til Nordre Femundvoll. Han var gift med Sigri Estensdatter fra Høsøyen og hadde sønnen Esten Mikkelsen Buviken (f.1852).

Buvika er fra gammelt av et innenlandsfiskevær, og var ei veiløs grend til 1954.

Mikkil Buviken, den første brevhusstyreren fotografert i 1927 da han giftet seg med sin Lovise, [S116].

Esten Mikkelsen Buviken med kona Karen og to barnebarn. Han tok trolig i perioder frem til sin død i mars 1935 over som brev-husstyrer for sin sønn, [S126].

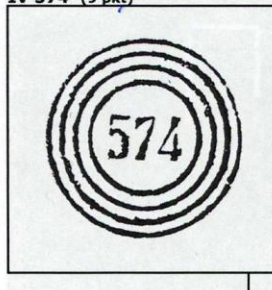
Femundvoll i Buvika på vestsiden av Femund sett fra bryggeanlegget.

Foto juli 2008.

Stempel:

Brevhuset nyttet først 4-rings kassasjonsstempel nr 574 og fikk "Kronet posthorn"-stempel i juni 1935. Kassasjonsstempelet ble før 1/8-1919 benyttet ved annet brevhus.

IV 574 (9 pkt)

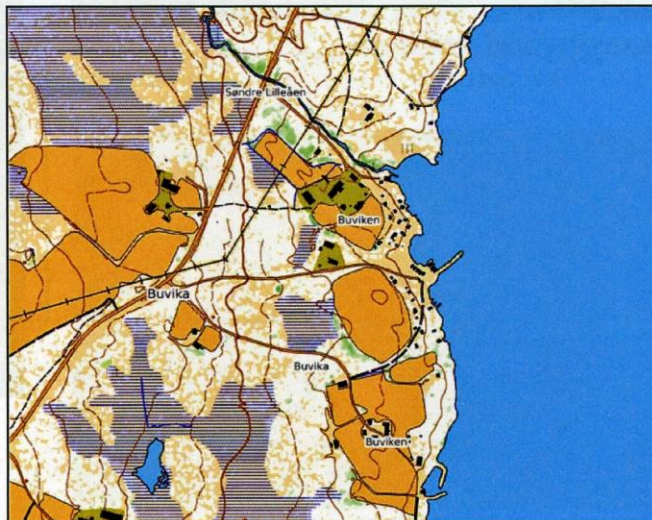
g:
u: 22.08.1919
f:
s:
i:

NK: 127, 145
Det er kun en type
IV 574 stempel.

KPH - Femundvoll (9 pkt)

g:
u: juni 1935
f:
s:
i:

Kartutsnitt med Buvika. Bryggeanlegget stikker ut i Fæmunden.

MEDLEMSMØTET 29. JANUAR 2022

Endelig full fart, selv om det fortsatt var litt restriksjoner med meter og munnbind ute i det offentlige. Medlemmene i den nærmeste sirkumferensen lot seg ikke friste til å sitte hjemme og se hva som kunne dukke opp på skjermen i Zoom-programmet.

Strømme-utfordringer

Dette skulle nemlig være vårt første "hybride" møte, og vi hadde 16 påmeldinger til Zoom. Møtet, det vil først og fremst si foredraget, skulle overføres i en kombinasjon av "delt skrivebord" og kamera. Dette medførte en høy læringskurve og utfordringer. Til og med påmeldingene bød på litt kluss. Noen hadde ikke fått lenken til møtet i det hele tatt. De som hadde fått det, fikk en melding om at møtet var kansellert etter at de hadde fått den siste og gyldige lenken. Årsaken var en treghet i systemet, fordi kansellert-meldingen gikk via en annen server. Jeg hadde ansvaret for å samle påmeldingene, men ikke ansvaret for å sende ut lenkene, så det tok litt tid før jeg skjønnte hva som hadde skjedd. Jeg forsøkte å oppklare det hele ved å sette meg ned rett før styremøtet og sende ut e-poster (med blindkopier) via min telefon. Det gikk visst det øg, men ikke alle så e-posten før møtetiden kl. 13. Det var utfordringer med speilvendt bilde som ble oppklart før møtet, det var fjernkontrollen til vekslingen mellom lysbildene som ikke virket når PowerPoint'en ble overført til Zoom, det var ...

Vi må bare si takk til dere som holdt ut, håper de som var igjen fikk et visst utbytte av seansen.

Jeg håper vi kan komme tilbake sterkere.

Velkommen!

Uformell mingling under det sedvanlige akademiske kvarteret ble til en halv time på grunn av de nevnte tekniske utfordringene. Volumet var høyt, for det var 30 til stede i rommet og mange skulle prate sammen. Ofte er det gjort avtaler på forhånd; - "Ta det med på posthistorisk, så ser vi på det/-overleverer vi det der." Og det blir bladd i album og esker, det blir stilt spørsmål til andre medlemmer med spesialkunnskap innen et felt. Det hele fungerer som det skal; en posthistorisk møteplass, og mye kompetanse er samlet. Det skal derfor bli all right å få strømming og zoom-møter på plass, slik at medlemmer som ikke kan komme på møtene lettere kan dele og innhente kunnskap. Kl. 13.30 kunne leder Trond ønske velkommen til vårt første hybride møte, som nevnt 30 i salen og 24 påmeldt på nett. To medlemmer møtte for første gang, nemlig Terje Hjelde og Morten Nårstad. De ble ønsket spesielt velkommen, det ble også dagens foredragsholder, Roar Grøtting.

Posthistorisk helpost

Tittel på foredraget var «Norsk helpost – Posthornutgavene 1872-1925 i et posthistorisk perspektiv.» Han startet derfor med å se på disse sendingskategoriene ellers i verden, Mulready-konvoluttene/-foldebrev i GB, internasjonale bestemmelser osv. I Norge finner vi kun noen essays med ovalt verdipåtrykk, før helpost kort og konvolutter ble lansert samtidig med posthorn-utgaven i sirkulæret, 16.12. 1871. Ser man på hele perioden for posthorn-helposten varierer opplagene fra 40 millioner til 50 stk.

Denne formen for referat er dårlig formidling av det interessante innholdet vi fikk ta del i, og jeg håper foredraget kan bli lagt ut i en eller annen form.

Nettopp dette var et av spørsmålene som kom etter foredraget, og det var fra en som hadde fulgt foredraget med interesse på Zoom, Ton Steenbakkens fra Nederland.

Foredragsholderen fikk behørig takk fra leder Trond.

Rene zoom-møter – kun for medlemmer av NPS

Det ble tid til litt andre saker før maten, og Erik Lunde er utnevnt av styret til å være ansvarlig for uformelle og jevnlig virtuelle møter kun for medlemmer av Selskapet. Det blir anledning til å ta opp egne saker og problemstillinger, og Erik kan ta imot manus, spørsmål og grunnlag i alle former, fortrinnsvis posthistoriske objekter. Han vil klargjøre for presentasjon under møtet. Første møtet blir torsdag 10. mars kl 19.

Posthistorisk lapskaus

Vi måtte ned for å kjøpe drikke, mens lapskausen ble som vanlig hentet i kjøkkenet i naborommet. Zoom-overføringen fortsatte, men jeg tror etter hvert at mange falt fra underveis. Det må ha vært begrenset informasjonsverdi å se medlemmer vsinse forbi med glass og fulle tallerkener. Omkring kl. 15 var de fleste kommet på plass. Trond var svært så nøye med å følge de tradisjonelle skålene, og jeg noterte pliktskyldigst tidspunktene; kl. 15.10 for tilstedeværende medlemmer, og deretter en aldri så liten tilføyelse, kl. 15.11 for Zoom-deltakerne. Videre kl. 15.14 for de +/- 114 medlemmene som ikke var til stede – samt kl. 15.19, skål for Posten, slik den engang var!

Medlemmenes 5-minutter

Vi gikk omtrent rett over på neste post etter det.

- **Tore Berg** hadde med seg NK 2022 samt Postal III til salgs.
 - **Terje Hjelde** kunne opplyse at han hadde vært med på å "slakte" Tiemers jernbanesamling dagen i forveien. En del av materialet ville bli solgt gjennom auksjoner i bladet «Postkupéen». Han reklamerte med at alle som var medlem, eller som nå meldte seg inn i Norsk Jernbanepostforening, kunne delta i auksjonen.
 - **Terje Hjelde** reklamerte videre med en regional frimerkeutstilling i Bodø, 23. – 25. september i år. Søknaden til Forbundet var sendt litt sent, men det gikk i orden med dispensasjon.
 - **Ivar Sundsbø** hadde vært kommisjonær i tillegg til dommer under den eneste internasjonale utstillingen i fjor. Det var NOTOS 2021 i Athen i november. I mesterklassen var Tom Komnæs «runner up» med sitt eksponat «Norwegian Skilling Covers – domestic and abroad», men tapte mot en italiener.
 - I motivklassen fikk Turid Veggeland gull for sitt eksponat:
 - «Bitter pills and strong drops».
- Men Ivar kunne fortelle om vanskelige utfordringer som kommisjonær, med store kolli som var vanskelig å få fram til steder der man ikke kunne komme fram med bil. Henning Mathiesen poengterte at det å være kommisjonær var skikkelig hardt arbeid, og berømmet de som hadde slike oppdrag.

- **Bjørn Muggerud** opplyste at det nå blir oppfølging av utstillingskursene på Zoom i regi av Norsk Filatelistforbund.
- Og for de som ikke fikk med seg kurskveldene på direkten, det er lagt ut på Forbundets hjemmeside; Utstillingsfilateli - (kursrekke februar – mars 2022).
- **Per Erik Knudsen** har mange tomme sider i Budstikka som skal fylles.

Spontanauksjonen

Auksjonen startet 15.47, og i praksis alle Zoom-deltakerne hadde forlatt møtet på dette tidspunkt. Det første objektet var likevel et objekt som var annonsert i e-posten om møtet.

Det var objekt 1 - «Schønings Norske Posttjenestemenn 4de utgave 1903-47» ved avdelingssjef Olaf Jæger. Utgitt av Det Norske Postmannslag (Handelstrykkeriet Bergen) 1948. Pent innbundet eksemplar. Undertegnede hadde en enkel jobb med å håndtere «skriftlige» bud, og boka gikk til Trondheim for utrop, kr. 50,- Det var også flere donasjonsobjekter, der inntekten går uavkortet til NPS. Trond takket for deltakelsen og møtet kl. 16.23. *Arvid Løhre*

HVEM ER DET VI SKÅLER FOR?

Av Finn H. Eriksen

Som velkjent utbringer Selskapet tre skåler ved hvert møte i Oslo. Dette har lang tradisjon. To av skålene er tiltenkt oss selv, men den tredje skålen utbringes for det Postverket som engang var. Og ære være den skålen.

Det er vel verd å skåle for etaten Postverket, men vet vi egentlig hvem vi skåler for? Som kjent var Postverket en av landets største bedrifter når det gjelder antall ansatte. I 1969 var antall ansatte ganske nøyaktig 13000 ifølge den offentlige postale statistikk.

Hvem var så disse folkene rent sosiodemografisk. Det var selvsagt personer fra alle samfunnslag ansatt i Postverket, men helt fra 1800-tallet og helt fram til 1960-70-tallet var Postverket delt i to, underklassen og overklassen slik det er omtalt i postal arbeiderlitteratur. Hvor i etatsstrukturen gikk så dette skillet? Skillet gikk i stor grad mellom de som hadde et fysisk arbeid, altså postbud, sjåfører og lignende stillinger i Postverket, og ledere på de fleste nivåer samt administrasjon for øvrig. Stillingene for postbudetaten osv. hadde mindre behov for almenutdanning utover vanlig folkeskole fram mot 1960-tallet med etterfølgende ungdomsskolen og senere videregående skole. De ansatte som hadde mindre fysisk arbeid var arbeidsledere og kontorfolk på alle plan, var også tilsluttet andre fagorganisasjoner enn postbudetaten. Denne gruppen ansatte hadde alt fra midten på 1800-tallet en generell utdanning utover folkeskolen, vanligvis middelskole-eksamen eller tilsvarende. Da kunne de få stilling på det lokale postkontoret som assistenter. Dette var det vi i dag ville kalle en trainee-stilling som var en grunnleggende læringstid for videre avansement i Postverket til de høyeste stillingene som postmester eller i Poststyret.

På slutten av 1880-årene ble det vedtatt at det ble opprettet en egen opplæringsprofil for assistentene, og Postskolen startet med å formalisere utdanningen for såkalte postelever. Det er grunn til å anta at opprettelsen av den internasjonale postforening var en driver bak elev-utdanningen. Postsystemene ble mer internasjonale og språkbehovet ble viktigere. Det internasjonale postspråket ble vedtatt å være på fransk. De som hadde tenkt seg en karriere i Postverket måtte derfor ha gode kunnskaper i fransk samt engelsk og tysk. Disse kravene var obligatoriske helt fram til Postskolen ble nedlagt.

For å gi et lite innblikk i postelevenes læringskrav og pensum kan jeg nevne noen av de obligatoriske fagene, bl. a. språkfagene der fransk var hovedfag med 32 skriftlige oppgaver, engelsk 4 og tysk 4 som korrespondansesvar over en periode. Utover dette var det oppgaver i store kapitler i postreglementet, kasse og regnskaps-

lære, postal geografi og dirigering, internasjonale postkonvensjoner ved UPU, pristaksering (porto) på alle postforsendelser og regnskapsoppgjør. I disse fagene var det skriftlig eksamen. I språkfagene var det skriftlig og muntlig eksamen. Postelever som ble intervjuet i 1941 uttalte at postgeografi og dirigering var drøye fag i tillegg til alt det andre. En eksamensoppgave i postgeografi var å stedfeste overordnet postkontor på 40 poststeder i løpet av en ½ time, f.eks. Grindaheim, Rørøy, Mortsund, Dilling og Faksdal i tillegg til å nevne de bilruter og skipsruter som gikk ut fra eller anløp Bodø. De som vil prøve seg kan jo tenke over hvor disse fem stedene er beliggende.

Av de nevnte 13000 ansatte i 1969 hadde de aller fleste en vanlig grunnleggende folke-/grunnskole som utgangspunkt. Dette var for det aller meste tilstrekkelig til å få en stilling i Postverket, men en god del av «overklassen», altså ledere på forskjellige plan hadde til dels meget god almen og høyere utdanning. På slutten av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet var en ansettelse i det offentlige en sikker levevei. I den anledning har jeg gjort en analyse av de ca. 1300 ansatte i Postverket fra 1900-1947 som tilhørte «overklassen» eller den høyere etat i Postverket. Alle disse hadde minimum middelskole eller realskoleeksamen.

Grunnlaget for analysen er «Norske Posttjenestemenn», 4.utg 1948 ved Olaf Jæger. Det skal legges til at «posttjenestemenn» i denne konteksten er misvisende. De aller fleste posttjenestemenn er nettopp ikke medtatt i boken, bare de som var tilsluttet fagorganisasjonen «Det norske Postmannslag» som organiserte den høyere etat. Boken inneholder større og mindre biografier over postfolk fra den høyere etat i spennet på nesten 50 år fra 1900-1947. I denne perioden var det ansatt mange store personligheter som postfolk på flere nivå med store kunnskaper og bred utdanning. Av disse personlighetene kan nevnes fem, nemlig Ragnar Lundh, Aage Maalstad, Olav Semeleng, Jacob M. Schønning og Sigurd B. Hennum. Det var personer som alle satte sitt preg på Postverket i sin tid og som skapte posthistorie som vi i Selskapet allerede har eller vil kunne oppnå kunnskap om.

Jeg har nevnt at postfolk ansatt i første halvdel av 1900-tallet var godt utdannet utover middelskole/realskole da de begynte i Postverket eller Postvæsenet som det het til et stykke opp på 1900-tallet. Da kan jeg nevne antall postansatte med følgende utdanning: (engelsk)artium 200, latinartium 25, realartium 38, handelsgym 42, cand.philos (forberedende) 10, cand.jur 48, cand.theol 5, cand.oecon 7, siviløkonom 1, cand.mag 1 samt handelskoleeksamen 95. Disse hadde de nevnte eksamina før de begynte i Postverket.

Utviklingen skjøt selvsagt fart fra 1940-årene og det ble færre som startet sin livskarriere med høyere utdanning før sin postale fagutdanning. Det skal likevel ikke legges skjul på at flere tok høyere utdanning i løpet av sin gjerning i Postverket og ble til dels kjente offentlige personer, bl.a. den forrige vegdirektøren, Terje Moe-Gustavsen og sysselmann/ høyesterettsdommer Leif Eldring.

Etter at Posten Norge AS overtok postdistribusjon etter Postverket var all direkte postal undervisning avsluttet. De nye ledertalentene antatt som trainees hadde selvsagt gode forkunnskaper, men ikke for direkte postal opplæring som tidligere. Det var helst teknologiske og andre kunnskaper de skulle tilegne seg videre for å drifte en ultramoderne leveringsbedrift, og langt fra et tradisjonelt postverk.

Ut fra denne beretningen om noen ansatte i Postverket og deres utdanning og kompetanse, finner jeg det høyst berettiget for Selskapet fortsatt å utbringe en skål for det gamle Postverket og etatens alle ansatte.

Kilder:

Riksarkivet, saksarkiv 1.postadm. kontor

Postverkets utdanningsleder

Egne artikler og erfaring.

«Norske Posttjenestemenn», 4.utg 1948

Nettmøter i Posthistorisk selskap.

Norsk Posthistorisk Selskap ønsker å tilby sine medlemmer en digital samlingsplass i tillegg til sine faste møter. Mange av selskapets medlemmer er sjelden eller aldri på møtene, av ulike årsaker, og Selskapet ønsker å etablere et uformelt digitalt treffpunkt der medlemmene kan komme med spørsmål rundt objekter de trenger hjelp med eller ønsker å fortelle om fra sine samlinger.

Det første møte blir torsdag 10/3-22 fra kl 20.00 til kl 21.00. Dessverre når ikke Budstikka frem før premieren. Men fortvil ikke, flere sjanser finnes. Og alle med kjent e-postadresse er underrettet direkte.

Har du objekter du ønsker hjelp med, eller har et objekt du vil fortelle om til andre medlemmer, kan du sende et scann av dette til Erik Lunde, erlund@online.no, og det vil bli lagt inn i en power point presentasjon av meg for deling på skjermen. Under møtets gang vil brevet bli lagt ut og innsenderen vil kunne ta ordet når objektet dukker opp.

Det tas forbehold om hva som får tid og plass til å komme med i løpet av et møte, men ting kan lagres hos meg og dukke opp i et senere møte!

Alle medlemmer i Posthistorisk selskap får en invitasjon med link til møtet. Har du ikke deltatt på digitale møter før og føler deg usikker, eller har andre spørsmål, kan Erik Lunde kontaktes på erlund@online.no eller tlf/sms 95764726. Alle som har en PC, Mac, eller smart-telefon kan være med.

VALGKOMITÈENS INNSTILLING FOR NPS 2022

Leder velges særskilt, det øvrige styret konstituerer seg med nestleder, kasserer og sekretær. De som står på valg er derfor konstituert i de vervene som er oppført. Det fremgår av innstillingen at de som står på valg har akseptert gjenvalg, så nær som leder og ett varamedlem. Valgkomiteen har ikke lyktes å få noen til å stille som leder.

Her er valgkomiteens innstilling:

Leder: ---

(Nestleder: Øivind Rojahn Karlsen.	Ikke på valg i år.)
Sekretær: Arvid Løhre.	Gjenvalg 2 år
(Kasserer: Gunnar Melbøe.	Ikke på valg i år.)
Styremedlem: Olav Dyresen.	Gjenvalg 2 år
Varamedlem: Ole Jørgen Grann.	Gjenvalg 1 år
Varamedlem: Finn Erling Bendixen.	Ny 1 år
Revisor: Inge Johansen.	Gjenvalg 1 år

Valgkomité:

Velges på årsmøtet.

Nils Ingvar Laiti og Are Døvle har vært siste år. Begge sier NEI til gjenvalg.

Vadsø 7. februar 2022;

Nils Ingvar Laiti (Sign.) / Are Døvle (Sign.)

Trond Schumacher har uttalt følgende: -

Jeg har kommunisert til Styret og Valgkomiteen at jeg ønsker å tre ut av ledervervet i år, men ifølge valgkomiteen har det ikke latt seg gjøre å komme opp med en annen kandidat. Under de gitte omstendigheter ser jeg ingen annen løsning enn å akseptere et gjenvalg som leder for ytterligere ett år.

Hva var et poststed ? Av Finn H. Eriksen

Et poststed i «gamle» dager var gjerne et kontor med egen inngang og gitter foran postekspeditøren. Her kunne publikum gjøre de fleste postforretninger fra å kjøpe frimerker til å sende pakker og penger. De kunne være rimelig sikre på at de ansatte på poststedet var profesjonelle i sitt arbeid og gjorde det de kunne for å få sin sending til mottakeren så fort som mulig. Postverkets gamle motto var «Orden er Postvæsenets Sjæl, Hurtighet dets Maal» som på litt mer moderne mottospråk ble til «Posten skal fram».

Antall poststeder og kategorier av tjenestesteder har variert i stor grad gjennom tidene. Fra Postens yngste barndom var det poståpnerier, i ordets egentlige forstand, hos gårdbrukere, skystasjoner og andre der poståpneren måtte kunne lese hvem som var brevsmottaker og kanskje lese meldingen for mottakeren om ønskelig. Dette utviklet seg gradvis og tok fart da de postale skipsrutene og ikke minst jernbanen gjorde sine inntog i den norske periferien. Da ble det opprettet poståpneri på nesten hvert stoppested for den nye industrialiserte kommunikasjon.

Den tidligste statistikk jeg er kjent med fra den store etableringsperioden, er fra 1892. Da var det 1623 faste poststeder i Norge. Bare 20 år senere i 1912 var antall poststeder økt til over 3500. Antallet steg år for år og i 1939 var antallet ytterligere økt med 1000 poststeder. Antallet fortsatte å stige etter okkupasjonen med et toppunkt i 1957 med hele 4953 fast etablerte poststeder.

Deretter gikk antallet nedover og det ble nedlagt om lag 1000 poststeder per ti-år fram til 1990. Da var det igjen 2500 faste poststeder. Da eskalerte nedleggelsene og vi vet i 2022 at det er tilbake fem postkontorer i landet, hvorav et i Longyearbyen.

Vi kan trygt fastslå at den Gausske kurve har vist resultat for utviklingen.

Hva var et poststed ?

Hva er, eller mer riktig, hva var et poststed? Tradisjonelt kan det slås fast at det var seks typer faste poststeder samt flere typer midlertidige og bevegelige poststeder på skip og jernbane. De seks faste kategoriene har vært postkontor, underpostkontor I, underpostkontor II, poståpneri, brevhus I og brevhus II.

Et **postkontor** er/var et poststed hvor postforretninger av alle slag kunne behandles og ble styrt av en relativt selvstendig postmester direkte underlagt Poststyret og noe senere et postdistrikt. Postmesteren på et postkontor var postalt fullt utdannet gjennom postelevopptaket ved Postskolen. På mindre postkontorer var det en eller flere kolleger med denne utdannelsen. På de større postkontorene var det mange med full postal utdanning vanligvis i administrative stillinger og andre med noe enklere kurs, men samtlige ansatte hadde en postal utdanning for den enkeltes funksjon.

Et underpostkontor I

var en direkte filial av et postkontor og kunne behandle alle postforretninger som et postkontor. Bemanningen var postalt fullt utdannet som på et selvstendig postkontor.

Et underpostkontor II

hadde en annen status og var mer likt et poståpneri, men lå vanligvis i en by. De hadde et noe smalere funksjonsområde enn postkontor og var avhengig av tjenester fra dette. Betjeningen på et slikt poststed hadde postale kurs for å drive virksomheten, men uten full postutdanning.

Et poståpneri

som de fleste har hatt et tradisjonelt forhold til lå utenfor byene og betjente alle store og små tettsteder rundt i hele landet. Disse var underlagt et postkontor mer sentralt beliggende og posttrafikken gikk i stor grad mellom disse to enhetene eller en reisende postekspedisjon.

Funksjonsområdet var begrenset, men kunne ha enkelte utvidede tjenester som innenlands telegramoverførslers av penger og et større behandlingsrom for pengeoverførslers. Fra 1970-årene hadde poståpneriene like funksjoner i postforretninger og de ble fra nå kalt postkontor C. Poståpneres utdanning var i stor grad basert på kortere kurs for å kunne yte posttjenester i et mer begrenset forretningsområde enn et postkontor.

Brevhus I

var av en helt annen kategori enn andre nevnte poststeder. Denne type poststed ble opprettet etter krav fra Samferdselsdepartementet i 1949 for å kunne betjene steder uten behov for et poståpneri og hadde en mer begrenset postal tjeneste. I tillegg til vanlig ut og innlevering av brevpost kunne de ta imot og utlevere rekommandert post og verdibrev /-pakker inntil 1000 kroner samt utlevering av medisinpakker sendt mot postoppkrav. Brevhusstyrere i denne kategorien hadde ingen postal utdanning, men et reglement for stedets begrensede postforretning, men brevhus I fikk utlevert vanlig datostempel.

Brevhus II

var den enkleste kategori poststeder som ble opprettet på slutten av 1800-tallet og ble etablert i små bygde-samfunn for mottak og sending av vanlig brevpost. På det meste var det ca. 1260 brevhus II i Norge i 1956. Det var intet krav til postal utdanning for en styrer av brevhus II, men fikk utlevert en portotabell og trolig et skriv om brevhusets funksjon.

Det mest karakteristiske med et brevhus II var tidligere et nummerstempel og fra 1930-årene navnestempel med krone og posthorn. Videre historikk om brevhus i Postal II.

Fra 1970-årene ble som nevnt de fleste poståpnerier omgjort til postkontor C. Det ble også opprettet en kategori B som hadde vært mindre postkontorer og vanligvis uten underliggende poststeder. Større poståpnerier ble i mange tilfeller oppgradert til postkontor B. Postmesteren i denne kategorien var vanligvis postalt fullt utdannet. Det viktigste postkontor, kategori A, var de tidligere større postkontorene med underliggende distrikter. De tidligere underpostkontor I ble vanligvis oppgradert til selvstendige postkontor A selv om disse aldri hadde underliggende poststeder.

Etter at Posten Norge ble etablert skapte dette helt nye poststeder, nemlig **Post i butikk**. De første ble etablert fra 1.mars 2001 og er nå blitt til ca. 1300 hovedsakelig i vanlige dagligvarebutikker, men også enkelte andre tilsvarende løsninger. Det mest spesielle synes å være i Nervei i Tanafjorden. Der er det ikke PiB, men **Post i fiskebruket**.

Posten Norge har på flere måter snudd bunken kategori 100-150 år tilbake da poståpneriene i hovedsak ble opprettet hos stedets kjøpmann og utviklet derfra. Det PiB i dag mest ligner på er et ytterligere utvidet brevhus I som nevnt ovenfor. Poststempelet er borte, bare et nummerstempel som helst brukes internt og til samlere av dette, selv om et lite utvalg av PiB dog har postdatostempel med stedsnavn, gjerne med historisk begrunnelse.

For de kommende slekter vil det bli interessant å se om PiB-syntesen vil fortsette slik det er nå, eller helt nye løsninger vil oppstå. Vil det bli gjennomført jubileumsmarkering for postens 400 års eksistens i 2047, eller vil begrepet Postverket være helt borte fra vokabularet? Kanskje det vil bli storslagent 50års-jubileum for logistikkbedriften Posten-Bring. Kanskje de fremdeles «Lever for å levere», men uten å nevne verken kvalitet og hurtighet.

Jeg viser for øvrig til Arvid Løhres artikkelserie om alle moderne kategorier postbehandlingssteder i NPS Hjemmeside «**Fra Post-Contoir til Post i butikk**» med mer presis definisjon på alle typer postale virksomheter.

Finn H. Eriksen

Kilder:

NORGES POSTVERK STATISTIKKÅRBOK, diverse årganger
Postens sirkulærer, diverse årganger

Fortsatt fra side 14

Gjør vi så et langt hopp til reglementet av 1950, finner vi ikke Postintendanten nevnt. Derimot finner vi Intendanturkontoret i Kap. I, nemlig i § 8 under **Saksfordeling**. For lettere lesing av saksområdene har jeg gjort en liten redigering; hvert saksområde har fått stor forbokstav og punktum bak: "Anskaffelse og vedlikehold av kontorinventar og materiell i det hele. Anskaffelse, lagring og fordeling av blanketter, protokoller og trykksaker ellers. Anskaffelse og fordeling av kontorrekvisita. Bortkommet eller ødelagt materiell. Saker om Poststyrets kontorutgifter. Postverkets bildrift."

Vi ser at noen ting er konstante, mens andre kommer og går. Sånn er også livet og posthistorien. Morsomst er det når egen samling og skrivekløse kan brukes til å illustrere og eksemplifisere reglementer og sirkulærer.

Kilder:

- Korrespondanse med Arvid Løhre.
- Diverse utgaver av Poststyrets Sirkulærer.
- Norsk Lovtidende 2. Afdeling, 1899.
- Diverse utgaver av Postreglementet.
- Egen samling.

Å kunne dokumentere sendinger fra Postintendanten forutsetter at man er så heldig å få tak i slike. I en tidligere artikkel til Selskapets nettsider har jeg vist en konvolutt fra Postintendanten til poståpneren på Jennestad. Det er nok helst slike av Postens egne sendinger det kan være best sjanse for å finne, og Jennestadarkivet er jo berømt for å ha inneholdt det meste.

Jeg har også et følgebrev, stemplet 3 II 26, fra Postintendanten, der poståpneren i Nore og Uvdal var mottaker, se fig. 1. Hva det var i pakken, kan vi bare gjette på. Mer om dette nedenfor.

I min uvitenhet fant jeg det overraskende at følgebrevet er frankert. Jeg trodde at Postens egne sendinger innenlands gikk som postsak, altså portofritt, uansett hvilke regler som gjaldt for portofrihet ellers. Søk i postreglementene så ut til å bekrefte dette, idet jeg ikke kunne finne noen unntak som passet. Postmuseet ble forespurt, men heller ikke der fant man ut av mitt problem. Hvor henvender man seg da? Heldigvis er Arvid Løhre en nær bekjent, og han rådet meg til å sjekke i Postens sirkulærer, der det av og til var kunngjort at Postintendanten hadde til salgs det ene og det andre. Hva fant jeg der? Se fig. 2!

Det viste klippet er hentet fra Cirkulære nr. 41-1925, datert 26. sept.. Dette var noen måneder før pakken ble sendt, men 70 øre var stadig gjeldende porto. Kan det være at poståpneren trengte ny kontorjakke? Nærmere undersøkelser viste at tilsvarende kunngjøring, med litt endring i utvalget, fant sted ytterligere to ganger i 1925; en tidligere og en senere. Lignende ble gjentatt i 1926, 1927 og 1928 (jeg sjekket ikke videre), og alltid med opplysning om tillegg av 70 øre i frakt.

Arvid minnet også om prinsippet i reglene om portofrihet, at dersom sendingen var ledd i inntektsbringende virksomhet, kunne den ikke gå portofritt. Det ser altså ut til at Postintendanten følte seg truffet av dette. Riktignok var portofrihet for offentlige etater - dog ikke post-saker - opphørt fra og med 1.1.1926, men prinsippet var videreført i reglene for bruk av tjenestemerker som gjaldt fra og med samme dato. Så da var det nok for Postintendanten bare å fortsette som før, med frimerker.

Imidlertid finnes i de nevnte årene andre kunngjøringer som kanskje kan skape noe uklarhet i det bildet som ovenstående skisserer. Der fremkom at også uniformsluer kunne kjøpes, men her var ingen opplysning om tillegg av frakt. Nå skal det sies at uniformsluer var noe som uniformspliktige postfunksjonærer fikk utlevert gratis, men slike luer kunne også kjøpes. Dette fremgår av forskrifter gitt i medhold av kongelig resolusjon av 8. juli 1899. Her heter det bl.a.: "Gjennom postintendanten kan enhver posttjenestemand erholde tilkjøbs hue, metaldistinktioner og knapper for, hvad de til enhver tid koster postvæsenet." Her hadde Postvesenet altså ingen profit, og da var det kanskje ingen grunn for Postintendanten til å føle seg truffet? Også rekvisita fra Postintendanten hadde sin pris. Kunngjøringer om dette opplyste hverken noe om frakt eller om hvordan betaling skulle skje. Den innledningsvis omtalte konvolutten til poståpneren i Jennestad inneholdt en avregning for 1 kg lakk, og denne viser at prisen kr 2,40 var forskuddsvis betalt, og frakt inngår ikke i regnestykket. Avregningen kan beskues i fig. 3.

Forøvrig har jeg funnet en annen kunngjøring, riktignok noen år senere, i Cirkulære nr. 26-1934, under overskriften "Pakker med forbruksaker til postverket". Der heter det: "På foranledning meddeles: Når et postkontor bestiller forbruksvarer i en annen by, og firmaet sender disse i posten, må firmaet betale portoen, da sendingen ikke kan betraktes som postsak, jfr. forøvrig postreglementets kap. XIII § 1." Ja, dette var vel nokså selvsagt, men kan kanskje indikere at kjøp av forbruksvarer/rekvisita fra Postintendanten stilte seg annerledes m.h.t. porto, enn om varene ble kjøpt hos næringsdrivende.

I alle fall fikk jeg et bra grunnlag til å presentere historien om dette fine følgebrevet og et lite gløtt inn i hva Postintendanten drev med. Hans ansvarsområde synes å ha variert gjennom tiden, så kanskje vi skal ta et litt større gløtt.

I Postreglementet av 1918 Kap. I § 10 heter det: "Postintendanten bestyrer postvæsenets lager av forbruks- og inventarsaker, besørger anskaffelse av nye og salg av kasserte saker samt sakernes fordeling mellom poststederne og revision av poststedernes inventar- og

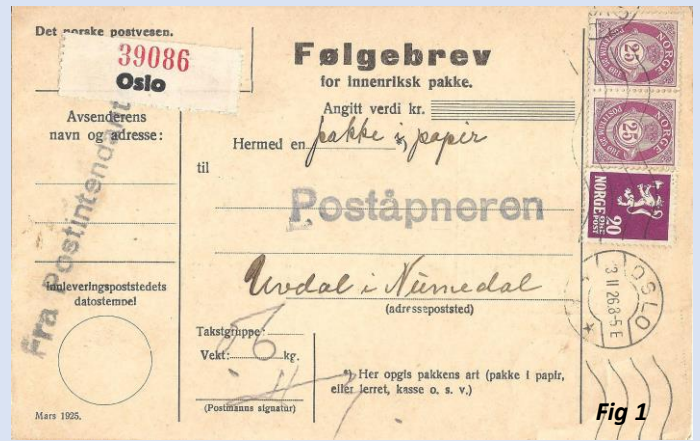

Fig 1

Prisen på vindjakker, kontorjakker og arbeidsfrakker som er å få kjøpt gjennom Postintendanten er inntil videre nedsatt til:

vindjakker	kr. 17,50 + frakt kr. 0,70
kontorjakker, sort lasting og stripe	» 8,50 + — » 0,70
arbeidsfrakker, khaki og grå	» 16,00 + — » 0,70
— , vindtøi	» 18,00 + — » 0,70
Kfr. cirkulære nr. 12 — 1925 — X.	

Fig 2

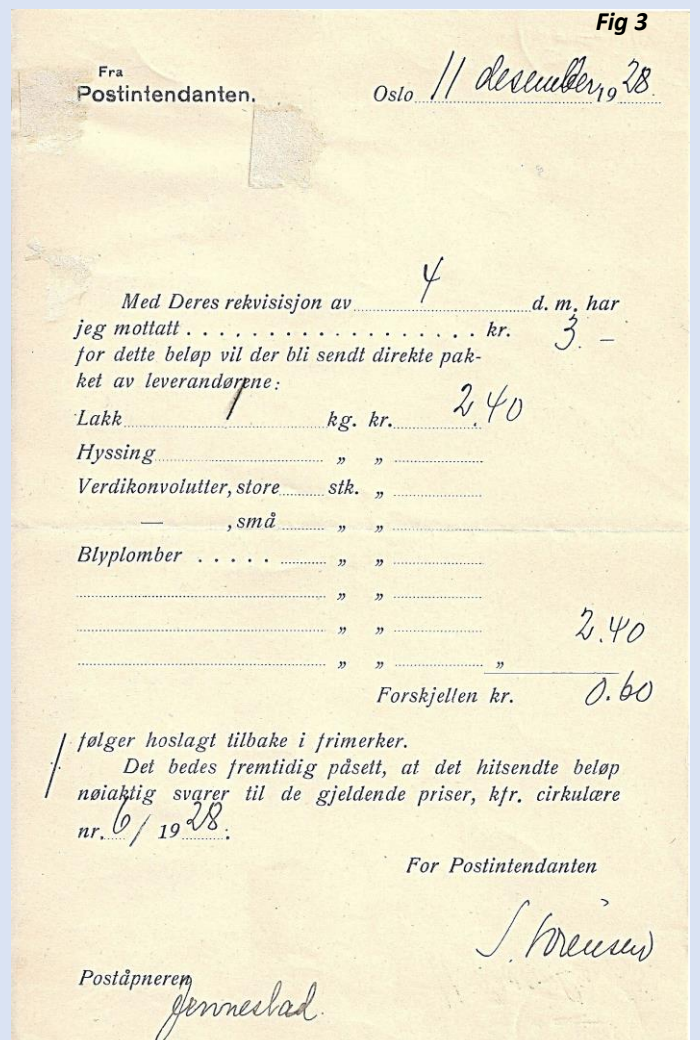

Fig 3

trykningsregnskaper - alt etter nærmere instruks."

I reglementet av 1929 Kap. I, etter §§ 1, 2 og 3, kommer overskriften **Saksfordeling**. Under denne finnes § 7 som handler om Postintendanten. Her er hans saksområde utvidet: "Kjøp og bygg av postvesenets eiendommer. Postrum på jernbaner og skib. Kontorutgifter for Poststyret og postkontorene. Anskaffelse, vedlikehold og fordeling av inventar, kontorrekvisita, materiell og trykksaker. Trykning av frimerker og brevkort."

Avsluttes på side 13

Adressekort for luftpostpakker innenlands – fra Burfjord til Oslo i 1965 Av Arvid Løhre

For ikke lenge siden gikk jeg over en av mine esker med norske forsendelser anskaffet over tid, som en overflødig del av en lot eller med tanke på bytte. Der kom jeg over to objekter "tapetserte" med Olav V-kroneverdi, stemplet i 1965. Det var adressekort for postpakker innenlands, og de hadde luftpostetiketter.

Hvor hadde jeg disse fra? Jeg tror det var et kjøp tilbake på 1980-tallet i Frimerke-Ringen Posthorn under et møte på Sinsen, eller så er de plukket ut av en handler-kasse en eller annen gang. Det er mulig jeg kjøpte det fordi en kusine for lenge siden var gift med distrikts-tannlegen i Burfjord? Uansett har disse blitt liggende hos meg, kanskje i nærmere 40 år.

HVEM – HVA

Avsender var A/S Boberg Pels, Burfjord og adressat var Oslo Skinnauksjoner. Så det er ikke tvil om at sendingene inneholdt pelsverk. Men hvilken type? Selskinn? Reveskinn? Isbjørnskinn? Siden det var i desember, var det neppe sesong for skinn fra fangstskuter. Dermed måtte det være skinn fra en farm, enten mink eller rev.

Det var mink. Forsendelsen må ha skjedd omtrent samtidig med den første pelsdyrutstillingen i Burfjord. Den er omtalt i Nordlys, 14. desember 1965; «Burfjord i Kvænangen hadde pelsdyrutstilling forleden, den første i stedets historie. Relativt bra kvalitet og høy premieprosent kunne noteres, idet fem av femti utstilte dyr – alle mink – oppnådde 1. premie.»

Det går videre fram av omtalen at A/S Boberg Pels hadde to av fem mink som fikk førstepremie. Men på utstillingen var det pelsdyr, og ikke pelsverk. De til sammen drøyt 26 kg som ble sendt til Oslo 11. desember, var nok klargjort i god tid før utstillingen.

Oslo Skinnauksjoner ble etablert 1947 som et salgslag (samvirkeselskap) for norske pelsdyroppdrettere. Selskapet holdt skinnauksjoner i Oslo frem til 1990, deretter i samarbeid med Danske Pelsauksjoner i København og Finnish Fur Sales / Saga Furs i Helsingfors. I 2013 ble selskapet omdannet til aksjeselskap, som er heleid av Norges Pelsdyrslag. (Wikipedia.)

I 1965 holdt de til i Chr. Krohgs gate 32, senere flyttet de til Økern Torgvei 13, hvor Oslo Skinnauksjoner SL fortsatt holder til.

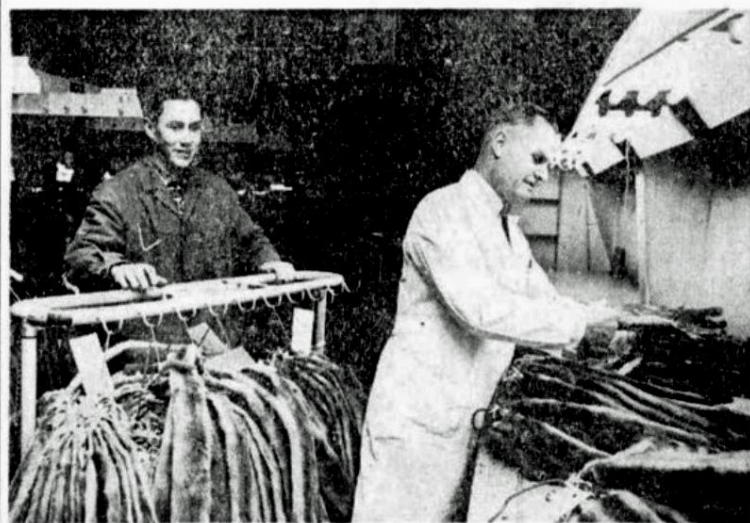
NÅR – HVORFOR

Pakkene er innlevert 11. desember 1965. Hvorfor ble det sendt som luftpost? Desember-auksjonen til Oslo Skinnauksjoner ble avviklet fredag 3. desember, så det var uansett for sent til å rekke fram til en auksjon samme året. Januar-auksjonen var trolig målet, den var planlagt allerede 6. januar 1966. Det var nok påkrevet med luftpostfrakt på den lange strekningen midt i en travel juletrafikk.

Aftenposten, 5. januar 1966, rapporterte følgende under overskriften «En halv million skinn på auksjon»:

«I eiendommen Chr. Krohgs gate 32 er det travle dager for tiden, for her gjør man klar til årets første store skinnauksjon, som begynner i morgen. Salgssjef Leonard Lorentzen forteller til Aftenposten at ialt 480 000 skinn skal på auksjon, og man har allerede regnet med at det blir like mange skinn som skal omsettes på neste auksjon – det kommer for tiden ca 40 000 skinn daglig til Oslo Skinnauksjoner.»

En halv million skinn på auksjon

Salgssjef Leonard Lorentzen foran endel av de store mengder skinn som skal selges av Oslo Skinnauksjoner. Imorgen selges det skinn av type mørk mink, onsdag blir det salg av pastel mink, dawn mink og topaz mink, tilsammen ca. 480 000 skinn.

I eiendommen Chr. Krohgs gate 32 er det travle dager for tiden, for her gjør man klar til årets første store skinnauksjon, som begynner imorgen. Salgssjef Leonard Lorentzen forteller til Aftenposten at ialt 480 000 skinn allerede regnet med at det blir like mange skinn som skal omsettes på neste auksjon – det kommer for tiden ca. 40 000 skinn daglig til Oslo Skinnauksjoner. I første omgang er det 290 000 pastel mink, 25 000 Dawn mink og 15 000 Topaz mink, og disse blir det kamp om mellom de omkring 200 kjøpere som kommer hit fra USA, Vest-Tyskland, England, Frankrike og Italia og fra andre andre kanter av verden, foruten de nordiske

Bugøyenes	tg.	Varangerruta	Kirkenes	S.Varanger	Finnm.
Buholen		Kr. 2.—Gara	Mandal	Lindenes	V.-Agd.
Bukkvoli	☒	(Glåmså) Røros—Søren	Røros	Røros	S.-Tr.L.
Bukkøy	☒ I	(Brands) Sør-Islands	Brønnøya	Vega	Nordl.
Bulandet	tg.	Fjordland	Flora	Askvoll ..	S.-o. Fl.
Bulken		Finnmark—Bergen, Bergen, Askani, H	Voss	Voss	Nordl.
Burfjord	tg.	Tromsø—Alta/Skjervøy båttruter	Tromsø	Kvænang.	Troms
Bureysund		Tromsø båttruter	Tromsø	Karåsøy	Troms
Buskøy	tg.	Solundstet (Y. Sogn)	Flora	Solund ..	S.-o. Fl.
Busnesgrend		Drammen—Nordugutu	Notodden	Notodden	Telen.
Bustleinan	☒	(Heimd.) T.—Søren	Tr.heim	Tr.heim	S.-Tr.L.
Bustadhamn		Hammerfest—Honningsvåg	Hammerf.	Måsøy	Finnm.
Bustvika		Ut-Trendelag	Tr.heim	Frøya	S.-Tr.L.
Buvika		Trondheim tra.	Tr.heim	Skaun	S.-Tr.L.
Buvikstrands	☒	(Frøvighamn) Harstad båttruter	Harstad	Tranøy	Troms

Dermed er det klart at det må ha vært en innleveringsfrist for januar-auksjonen som A/S Boberg Pels ikke måtte overskride. Oslo Skinnauksjoner måtte helt sikkert bruke tid på å sortere og beskrive materialet, og sette opp auksjonslister. Skinnene fra A/S Boberg Pels må ha vært blant disse som ifølge Aftenposten skulle selges 6. januar: 290 000 mørk mink, 150 000 pastel mink, 25 000 Dawn mink og 15 000 Topas mink.

Det var ventet 200 kjøpere fra USA, Vest-Tyskland, England, Frankrike og Italia og fra mange andre kanter av verden, foruten de nordiske kjøperne.

HVOR – HVORDAN

Hvor lå Burfjord, hvilken lufthavn var nærmest og hvordan ble det sendt? Burfjord ligger i Kvænangen i Troms, ikke langt fra grensen til Finnmark.

Ifølge Norges poststeder skulle post til og fra Burfjord dirigeres over Tromsø – Alta/Skjervøy båttruter, og i Alta i Finnmark lå den nærmeste flyplassen med ruteforbindelse sørover. Men fra Burfjord til Alta var det også fergeløs veiforbindelse. Dette ble framhevet som en fordel i den tidligere nevnte reportasjen fra Nordlys:

NORDLYS 14. desember 1965

Første pelsdyrutstilling i Burfjord:

Bra kvalitet og høy premiepst.

Burfjord i Kvænangen hadde pelsdyrutstilling forleden, den første i stedets historie. Relativt bra kvalitet og høy premieprosent kunne noteres, idet fem av femti utstilte dyr — alle mink — oppnådde 1. premie. Diplomer ble delt ut i et antall av fire. Førstepremiene tilfalt Kristian M. Kristensen, Elvebakken i Alta (2), A/S Boberg Pels, Burfjord (2) og Karstein Boberg, Burfjord (1).

Utstillinga var egentlig beregnet på Nord-Troms og Alta-distriktet og de som møtte med dyr var heimehørende i Alta, Kvænangen og Øksfjord i Loppa.

Blant de mange tilskuerne var også pelsdyroppdrettere fra Nordreisa og Skjervøy fastland. At disse ikke stilte ut, betyr vel at de denne gang helst ville se hvordan ei pelsdyrutstilling avvikles.

Herredsaagronom S. Berntsen i Kvænangen som «Nordlys» har snakket med, forteller at de to dommerne, begge fra Norges Pelsdyrslagslag, ga seg god tid og redegjorde for bedømmelsen etter hvert. På denne måte lærte de tilstedeværende meget om minken.

Det er vårt håp sier herredsaagronomen at vi må få ei slik utstilling hvert år her i distriktet, og det passer fint å samles i Burfjord. Her kan en for området Alta—Kåfjord reise fram og tilbake på dagen, og en slipper ferje.

«Det er vårt håp sier herredsaagronomen at vi må få ei slik utstilling hvert år her i distriktet, og det passer fint å samles i Burfjord. Her kan en for området Alta—Kåfjord reise fram og tilbake på dagen, og en slipper ferje.»

Likevel var det fortsatt skip som fortsatt var det viktigste transportmiddelet til og fra landsdelen. Hurtigrutens anløpshavner var knutepunktet for posten til og fra postekspedisjonen om bord

på strekningen Trondheim – Kirkenes. Postnettet forgrenet seg videre med lokalruter og bipostruter til og fra småstedene. Pakkene må ha startet sin ferd med Tromsø – Alta/Skjervøy båttruter, selv om det ikke var den teoretisk korteste og raskeste transport-muligheten til Alta. Ifølge reglementet skulle pakker det var betalt luft-

posttillegg for, sendes fram hele veien med fly når dette var mulig. I den utstrekning de måtte transporteres med andre befordringsmidler, skulle de sendes fram som ilpakk. Disse pakkene ble som nevnt innlevert i Burfjord 11. desember 1965, og de ankom Oslo 13. desember.

VEKT T.O.M	1-4-1959			1-7-1962			1-1-1967		
Beløp i kr.	I	II	III	I	II	III	I	II	III
1.0 kg.	2,00	5,00	7,00	2,50	6,00	8,50	3,30	7,50	10,00
3.0 kg.	3,00	6,00	8,00	3,70	7,00	9,50	4,50	8,50	11,00
5.0 kg.	4,00	7,00	9,00	5,00	8,50	11,00	6,00	10,00	13,00
10.0 kg.	6,00	9,00	12,00	7,50	11,00	14,00	9,00	13,00	16,00
15.0 kg.	8,00	12,00	15,00	9,50	14,00	18,00	11,50	16,50	21,00
20.0 kg.	10,00	15,00	20,00	12,00	18,00	24,00	15,00	21,00	28,00

HVOR MYE?

Taksering var et eget fag på Postskolen den gang. Poståpnere hadde hatt en kamp for utdanning, og de fleste poståpnerne hadde i det minste et brevkurs på den tiden, uten at jeg skal gå for langt inn på det.

Jeg husker fra prøvene på Postskolen at man fikk oppgaver av typen "luftpostpakke til Irak med oppgitt verdi, tollfranko og mottakingsbevis", og man fikk 5 poeng trekk for hver regnefeil, feilmerking, manglende etikett og så videre. (Jeg kan skryte av karakteren 1.00 i faget "Taksering I" på ekspedisjonskurset på trinn I.)

Men du trenger ikke postskolen for å analysere en innenriks forsendelse fra 1965, alle posthistorikere har stor hjelp i Aune & Aune. [Aune, Erling Johan og Kristian (1997) Norske innenrikske portotakster & gebyrer 1877-1995. Norsk Filatelistforbund og Filatelistisk Forlag AS, Oslo / Bergen.] Se tabell øverst neste side.

Der finner du alt du behøver å vite for å analysere og beskrive norske innenrikske objekter korrekt, og det står også mye om bestemmelsene som gjaldt og om blankettene som ble brukt.

Den første pakke, med registernummer 279, veide 12,95 kg. Volumet plasserte den i takstgruppe III (1956-1968: lengde og omkrets mellom 140-170 cm og 170-220 cm.)

Det skulle beregnes porto for luftpostpakke Burfjord – Alta lufthavn – Oslo, datoen var 11-12-1965.

Portoen var sammensatt av grunnporto for vanlig pakke og et luftposttillegg. Grunnporto i takstgruppe III fra 1-7-1962 for 10-15 kg var kr. 18. Luftposttillegg ble beregnet pr kg; for Alta-Oslo etter 1-7-1965 var tillegg kr. 4,40/kg.

Regnestykket blir: Kr 4,40 x 13 = kr. 57,20. Kr 57,20 + kr. 18 = kr. 75,20. Noe som også postfunksjonæren har funnet ut, med litt kluss er det notert på adressekortet. Og vedkommende har satt på frankeringen:

14 stk NK 472 (5 kr) + 2 stk NK 471 (2 kr) + 1 stk NK 469 (1 kr) + 1 stk NK 392 (0,20 kr) er 70 kr + 4 kr + 1 kr + 0,20 kr = 75,20 kr; som fasiten.

På den andre pakke, den med registernummer 280, er det noe som ikke stemmer. Den veide litt mer, nemlig 13,4 kg. For øvrig var samme takstgruppe med hensyn til volum, og samme grunnporto; kr. 18.

Luftposttillegget ble litt høyere med en vekt mellom 13 og 14 kg. Regnestykket her blir: Kr 4,40 x 14 = kr. 61,60. Kr 61,60 + kr. 18 = kr. 79,60. Også denne summen er påført adressekortet med litt kluss, men frankeringen ble feil:

15 stk NK 472 (5 kr) + 1 stk NK 471 (2 kr) + 2 stk NK 470 (1,50 kr) + 1 stk NK 469 (1 kr) + 1 stk NK 525 (0,60 kr) er 75 kr + 2 kr + 3 kr + 1 kr + 0,60 kr = 81,60 kr; som faktisk er 2 kr for mye!

Jeg stusser litt over at det ikke er noen påtegning som kunne tyde på at det ble oppdaget.

Adressekortene til ilpakker, verdipakker og luftpostpakker skulle sendes sammen med pakkene de hørte til, og de skulle være festet til pakkene. Jeg klarer heller ikke å forstå hvorfor adressekortene ikke er kvittert. Kan det ha vært et avvik slik at adressekortene ikke kom fram festet på pakkene, og pakkene dermed har vært utlevert med hjelpeadressekort i Oslo? Det kan forklare hvorfor adressekortene har påskrevet ankomstnummer og dato i stedet for at ankomstnummeret er påstemplet.

Ved utleveringen av pakkene skulle postfunksjonæren kontrollere at takseringen og frankeringen var riktig. Dette avviket her skulle vært tilbakemeldt vedkommende postmester som Burfjord hørte til, nemlig Tromsø. Men det var også en regel som sa:

(Kap. III § 44.1 – utdrag) «*Dersom senderen av en pakke har overfrankert adressekortet, og dette først blir oppdaget ved utleveringen eller etter utleveringen av pakken, skal adressekortet sendes tilbake til utgangspoststedet dersom overfrankeringen er på 10 kroner eller mer.*» Dette var bare 2 kr.

Jeg tror uansett ikke at jeg kommer videre med min analyse, eller mine spekulasjoner. Men interessant er det!

DE "PERFEKTE" OBJEKTENE

Dette er «moderne posthistorie», for i spesialreglementet regnes alt etter 1945 som én tidsperiode. Disse adressekortene kan brukes i tradisjonell posthistorisk klasse A, men det kan også brukes i klasse C; Eksponat med historiske, sosiale og andre spesial-studier som gransker posthistorie i en videre betydning og postverkets samspill med handel og samfunn. For en hjemsteds-samler er det gøy å finne slike objekter.

Det kan videre brukes i en moderne spesialsamling Norge, som viser bruken av Olav V kronemerker.

Og til slutt, behøver jeg å nevne luftpost-eksponat? Da kan man sikkert gå videre med denne delen av transporten, finne rute-nummer, flyselskap og så videre.

Det er ikke lett å finne slike innenlandske følgebrev*/adressekort med luftposttillegg til porto, og nettopp det gjør det attraktivt,

de "perfekte" objektene.

(* Inntil 1963 var "følgebrev" betegnelsen på adressekort for postpakker.)

Fra 1. juli 1965 ble tilleggsgavgiftene for pakkepost med fly innenlands endret, og de nye tilleggene ble satt til :

1. juli 1965

TIL	O s l o	K r. s a n d s	F a r s u n d	S t a v a n g e r	B e r g e n	Å l e s u n d	R ø r o s	T r o n d h e i m	B o d ø	S v o l v æ r
FRA										
Oslo		60	80	80	80	80	80	100	260	290
Kristiansand S	60		30	40	80	150	140	190	350	380
Farsund	80	30		20	60	120	160	170	330	360
Stavanger	80	40	20		40	110	150	150	310	340
Bergen	80	80	60	40		70	150	110	270	300
Ålesund	80	150	120	110	70		100	70	230	260
Røros	80	140	160	150	150	100		30	190	220
Trondheim	100	190	170	150	110	70	30		160	190
Bodø	260	350	330	310	270	230	190	160		40
Svolvær	290	380	360	340	300	260	220	190	40	
Stokmarknes	310	400	380	360	320	280	240	210	60	20
Harstad	340	440	420	400	360	310	270	240	80	60
Narvik	340	440	420	400	360	310	270	240	80	50
Bardufoss	340	440	420	400	360	310	270	240	80	50
Andenes	350	440	420	400	360	310	270	250	90	60
Tromsø	370	470	440	430	390	340	300	280	120	110
Alta	440	530	510	490	450	400	360	340	180	170
Lakselv	460	550	530	510	470	430	380	360	200	190
Kirkenes	520	620	590	580	540	490	450	430	270	260

FRAGT BETALT

av Tore Haga

I denne artikkelen skal jeg fortelle det lille jeg vet om **Blanket No. 103**, og om visse stempler som ble til for å lette arbeidsbyrden som bruk av nevnte blankett medførte.

Fig 1

Fig. 1 viser et følgebrev fra England, sendt til Norge i juni 1888. Til dette er med knappenål festet en norsk blankett. Selv om den ikke har noe nummer på seg, er dette Blanket No. 103, som det vil bli klart i en senere illustrasjon. Blanketten skulle brukes til å fortelle hvor mye frakt mottakeren eventuelt måtte betale. På den tid hendte det at pakker fra utlandet var sendt uten at porto var betalt. Her ser vi imidlertid at rubrikken for beløp ikke er fylt ut, slik at teksten med litt godvilje kan leses som "Frakt betalt". Bl. 103 ble m.a.o. brukt også der avsender hadde betalt porto. I en boks på følgebrevet er notert 1/53d, og om vi hadde løftet blanketten, ville vi over boksen ha sett en fransk tekst som kan oversettes med "Frimerke eller opplysning om betalt porto". Her altså 1 shilling og 53 pence.

Det var ikke alltid Posten brukte knappenål; noen ganger ble blanketten limt til følgebrevet. Uansett ble det mye plunder, og den 1.12.1888 skrev post-mesteren i Christiania til Poststyrelsen og klaget over alt arbeidet med Bl. 103. Han foreslo at det ble bestilt et dertil egnet stempel som Posten kunne bruke for å tilkjennegi at frakt var betalt. I den anledning opplyste han at det i november 1888 ankom 3391 pakker fra utlandet, og at for 3057 av disse var frakt forutbetalt. Altså ville et enkelt stemplslag

for hver forutbetalt sending spare en stor mengde arbeid som en eventuell fortsatt generell bruk av Bl. 103 ville ha medført.

Dette forslaget resulterte i at det ble tilvirket et trekantet stempel til bruk på pakkepost fra utlandet, der byens navn var stavet Kristiania, med den etterspurte tekst FRAGT BETALT. Leveringstid vet jeg ikke, ei heller når det ble tatt i bruk. Det tidligste avtrykket jeg kjenner til, er 21 II 89 på et følgebrev fra Østerrike. Dette eksemplaret var tidligere eid av Oddbjørn Solli og står nå i samlingen til en annen fremragende pakkepost-samler.

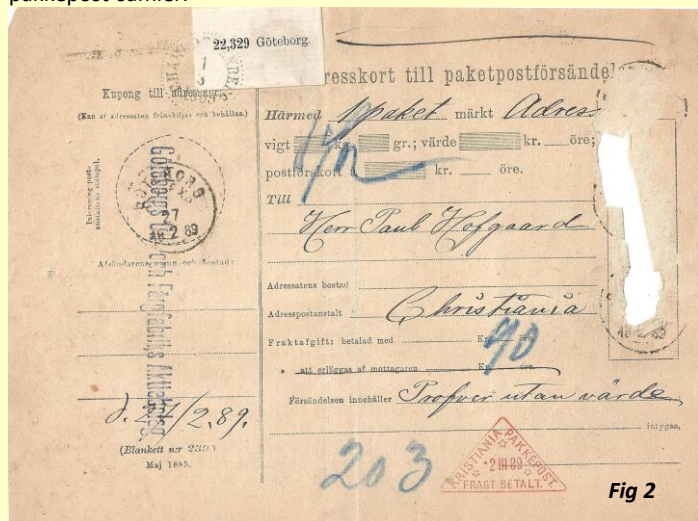

Fig 2

Fig. 2 og 3 viser mitt tidligste, som er ni dager senere, den 2 III 89 på et skamfært følge-brev fra Sverige. Jeg beklager sterkt at noen fant grunn til slikt skadeverk, men det er temmelig uvanlig at dette stempelet er i rød farge, og følgebrevet er derfor bevaringsverdig. Det later til at rød stempelfarge var brukt bare kort tid i begynnelsen, og jeg vet ikke om andre slike eksemplarer enn de to nevnte.

Fig 3

Det bør tilføyes at Trondhjem og Bergen fikk sine trekantstempler med FRAGT BETALT i henholdsvis 1894 og 1896. De to byene hadde nok vært plaget av lignende plunder som det hovedstaden var. Forøvrig fikk Kristiania et nytt trekantet stempel i 1908, nokså likt det de allerede hadde, men til forskjell fra det gamle hadde det nye lukkede stjerner. Dessverre mangler dette stempelet i min samling. Et avtrykk på følgebrev fra Østerrike er avbildet hos Ellis & Totten.

Bl. 103 forsvant ikke. Det kom jo fortsatt pakker fra utlandet uten at porto var betalt. Fig. 4 viser et ufrankert følgebrev fra Sverige med slik blankett påfestet, også dette med knappenål. Utsnitt med Bl. 103 alene, poststemplet Christiania 28 X 89, finnes i fig. 5. Her ser vi at blankettnummeret er på plass sammen med trykningsdato og opplag. Videre står: "Fragt 0 Kr. 40 Øre. Betalt". Dette skulle trolig ha vært attestert av postfunksjonæren når mottaker betalte sine 40 øre, men signaturen mangler altså, med mindre det som ser ut som 26, egentlig er en signatur. Mine øvrige eksemplarer, som alle gjelder forutbetalte sendinger, er attestert. Det kan i den forbindelse nevnes at to ubetalte svenske følgebrev til Elverum i 1890 og 1891 ikke har påsatt Bl. 103, og attest for mottakers betaling samt håndskrevet dato er gjort direkte på følgebrevene. Disse og pakkene må ha kommet over grensen uten å gå veien om Kristiania, og de må ha blitt tollklarert ved nærmeste tollsted.

Ovenstående tyder på at Elverum postkontor neppe hadde Bl. 103. Som det fremgår, er eksemplarene som er vist i fig. 1 og fig. 5, spesifikke for Christiania. Det samme gjelder de øvrige i min samling. Det er uklart hvorvidt Bl. 103 den gang overhodet fantes uten stedsspesifikasjon til bruk utenfor hovedstaden, eventuelt om også Bergen og Trondhjem hadde egne versjoner. I Postreglement November 1888 Kap. VII § 31 er Bl. 103 nevnt. Der er det gjort rede for behandlingen av pakker mottatt fra utlandet; først hva som gjøres frem til pakken avgis til stedets tollstasjon. Videre heter det: "Fra denne faa Adressaterne Pakkerne udleverede efter at have forevist Følgedokumenterne samt Tilstaaelse fra Postanstalten om, at Porto er berigtiget (Blanket No. 103) og efter at have toldklarert dem."

Fig 4

Fig 5

Deretter sies det noe om behandling av pakker som kommer til steder hvor det ikke er tollstasjon, uten at Bl. 103 er nevnt. Ingen steder i det materialet jeg har fått meg forelagt fra Postmuseet, finnes noe som tyder på at det var bare Christiania, evt. også andre store byer, som anvendte Bl. 103. Riktignok fikk jeg bare et utsnitt, men fikk opplyst at dette var alt de kunne finne om Bl. 103 i reglementet av 1888.

Ellis & Totten viser et eksemplar av Bl. 103 trykt og brukt i 1907; også dette spesifikt for Kristiania. Det fremgår der at det som skulle betales, ikke var bare frakt, men også eventuelt postoppkrav. Slik er det også med to ubrukte eksemplarer, trykt i 1935 og 1940, som Postmuseet har vist meg. Disse er imidlertid ikke stedsspesifikke, men har plass åpen for poststedets navn.

Til slutt skal jeg vise et stempel som ikke er trekantet, men som har tekst FRAGT BETALT og skulle dekke samme behov som de trekantede. Dette er noe som Kristiania postkontor bestilte i 1915. I fig. 6 ser vi avtrykk av dette stempelet. Her er teksten P.P I, men det må straks bemerkes at avtrykket ikke samsvarer med stempelet som nytt, nemlig med P.P. II. Feilen i avtrykket skyldtes nok først og fremst stempel-slitasje som førte til at det ene punktumet og halvparten av romertallet falt bort. Dette avtrykket er slått

på et følgebrev fra Italia nokså kort tid før stempelet ble sendt til omgraving. Der ble FRAGT BETALT fjernet, og P.P. II ble oppfrisket. Se mer om dette, bl.a. et tidlig avtrykk av det omgravede stempelet, i artikkelen "P.P. I eller P.P. II?" under år 2011 i artikkelarkivet på Selskapets nettsider.

Fig 6

Stempelet var i bruk i litt over 6 år og må, etter slitasjen å dømme, ha vært flittig anvendt. Bortsett fra mitt eget eksemplar har jeg likevel ikke sett andre enn det relativt bleke avtrykket Langangen viser i NFT. I Kjell Åge Johansens bok om Oslo-stempler er vist ett med samme dato som det Langangen viser, og er trolig en rentegnet versjon av dette. Den datoen er 6- III 15, som er tre dager før stempelet ble sendt til postkontoret, og det må derfor være et prøveavtrykk. Ellis & Totten omtaler stempelet som "rarely seen", men har ingen illustrasjon. Kan det være så uvanlig, da?

Kilder: - Anders Langangen: Pakkepoststemplene frem til året 1900, NFT nr. 1/1988 og 8/1988.

- Korrespondanse med Postmuseet.

- Postreglement November 1888. Kap. VII. Særskilt om Pakker.

- Olga Ellis & Alan Totten: Norway Parcel Post to 1945.

- Kjell Åge Johansen: Poststeder i Christiania Kristiania Oslo 1647-2018, eget forlag 2019.

Under den 2. verdenskrig ble det parallelt med de rene krigshandlinger ført psykologisk krigføring. Generelt kan propaganda deles i hvit og svart. Hvit propaganda siktet mot å oppmuntre og informere egen befolkning, svart propaganda hadde som målsetting å bryte ned moralen og/eller oppfordre til desertering hos motstanderen. Tyskland hadde stor tro på flyvebladenes effekt, og under angrepet på Norge og i de to månedene krigshandlingene varte slapp de ned over tre millioner flyveblad. Til tross for det store antallet er det et fåtall som er tatt vare på.

Fig 1. Avisartikkel fra soldatavisen «Wacht im Norden» 5.4.1941, trykt i Aftenpostens trykkeri og utgitt av Wehrmacht for soldater i Norge og Finland, som inneholder avbildning av noen av de flyveblad som ble sluppet ned.

General Eduard Dietl, som ledet de tyske styrkene, fortalte i sin dagbok 26.april 1940 at tiden var gunstig for utslipp av flyveblad-propaganda i Norge. Ved kampene om Narvik fortelles det om flere tilfeller av flyveblad, bl.a. kastet tyske fly ned flyveblad ved Ankenes 22.mai. Det fortelles også om et flyveblad sluppet over Stordalen ved Narvik 2.juni. Flyvebladene ble sannsynligvis trykt i Trondheim, og lastet inn i fly på Værnes, som var den nærmeste flyplassen til Narvik i 1940. (1). Jeg kan her vise tre flyveblad med forskjellig tekst, som er kastet ned over Narvik-området. Det første er i format 120x180 mm, de to siste i A5-format.

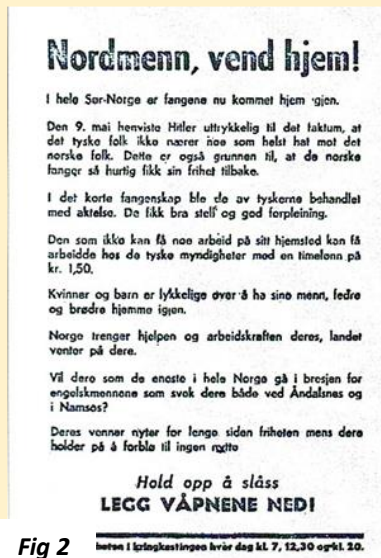

Fig 2. Den som ikke kan få noe arbeid på sitt hjemsted kan få arbeide hos de tyske myndigheter med en timelønn på kr. 1,50. Kvinner og barn er lykkelige over å ha sine menn, fedre og brødre hjemme igjen. Norge trenger hjelpen og arbeidskraften deres, landet venter på dere. Vil dere som de eneste i hele Norge gå i bresjen for engelskmennene som svek dere både ved Åndalsnes og i Namsos? Deres venner nyter for lenge siden friheten mens dere holder på å forblø til ingen nytte. Hold opp å slåss. **LEGG VÅPNENE NED!** (2)

Nordmenn, vend hjem!
I hele Sør-Norge er fangene nu kommet hjem igjen. Den 9.mai henviste Hitler uttrykkelig til det faktum, at det tyske folk ikke nærer noe som helst hat mot det norske folk. Dette er også grunnen til, at de norske fanger så hurtig fikk sin frihet tilbake. I det korte fangenskap ble de av tyskerne behandlet med aktelse. De fikk bra stell og god forpleining. Dette er også grunnen til, at de norske fanger så hurtig fikk sin frihet tilbake. I det korte fangenskap ble de av tyskerne behandlet med aktelse. De fikk bra stell og god forpleining.

Fig 3. Sannheten i kringkastingen hver dag kl. 7, kl. 12.30 og kl. 20!
Hallo,hallo! Vi sender på bølgelengde 31,1 m 9645 kh.
Nordmenn!
Vet dere at engelskmennene har sviktet de norske tropper på den skammeligste måte ved Åndalsnes og Namsos? I engelskmennenes øyne er dere bare den siste prikk i det tapte spill. Tyskerne jager dem ut av Frankrike. Etter å ha gjennombrutt Maginot-linjen nådde de på tiende dagen den engelske kanalen. London er truet. Kameratene deres kunne alt feire 17. mai hjemme. Hvorfor kjemper dere ennå? **Legg våpnene ned!**

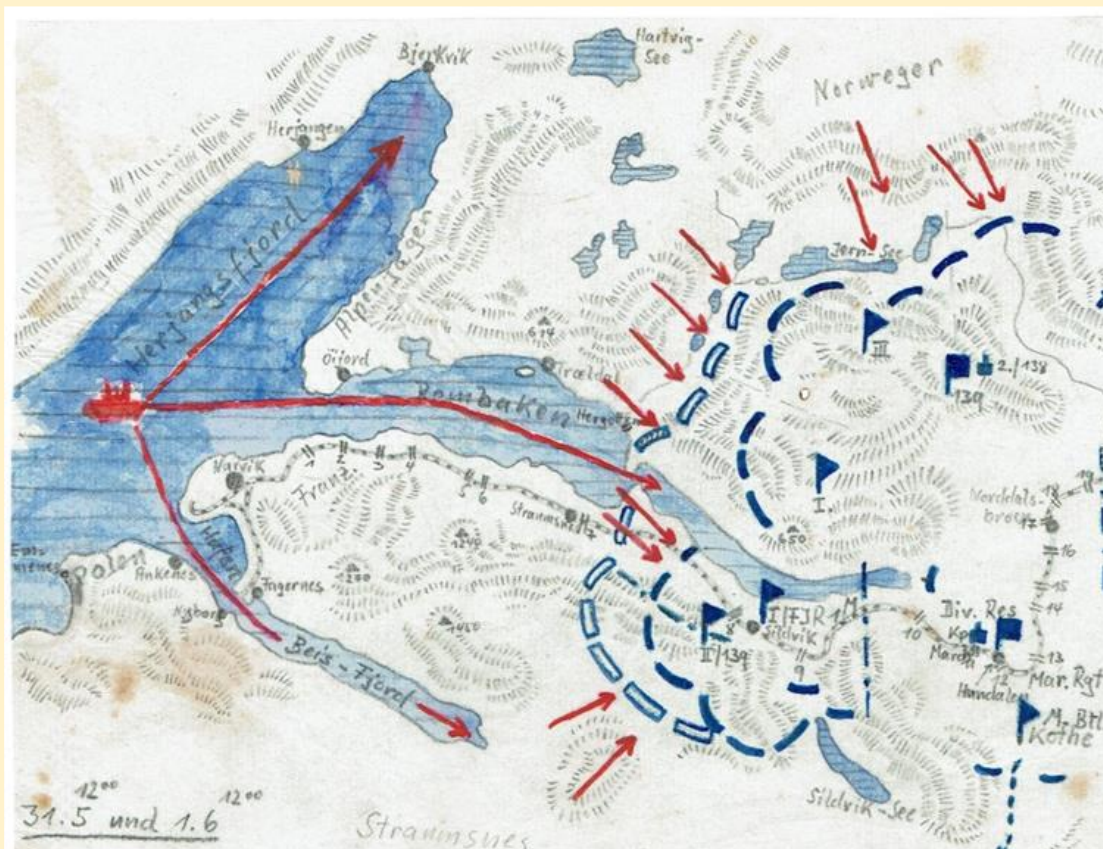
Fig 4. Sannheten i kringkastingen hver dag kl. 7, kl. 12.30 og kl. 20.

Slutt med dette vanvidd!
Det som er skjedd i de siste dager viser at det tyske våpens slagkraft er fryktelig. Etter besettelsen av Holland og Belgia ble hele armeer innsirklet nord for Amiens og Abbeville. Boulogne ved kanalen, ja selve Calais er tatt. Kun i en liten del av Norge, rundt Narvik, står det ennå nordmenn mot oss. Dere vet ikke at engelskmennene kun «forsvarer» sin prestisje.

Sant å si har engelskmennene allerede prisgitt dere, fordi London ligger dem nærmere enn Narvik. En vakker dag vil de gjøre akkurat slik som de gjorde ved Åndalsnes og Namsos. Denne gang er det dere som skal være de dumme, som skal dekke tilbaketoget for disse fine herre, som tilsynelatende er kommet til Norge for å dyrke vintersport istedenfor å kjempe. Uten hjelp er det helt håpløst for dere å yde en effektiv motstand. Vil dere vente til våre angrep setter inn for alvor og dere blir tilintetgjort? Hold opp med dette vanvidd. **LEGG VÅPNENE NED! (4)**

(Fig.5) Tysk situasjonskart 31.5.40 over egne og allierte stillinger i Narvik

Narvik ble gjenerobret av norske, franske og polske styrker 28.mai 1940. De tyske styrkene måtte trekke seg tilbake mot svenskegrensen og opprettet sitt hovedkvarter på Bjørnfjell.

Kilder og krigens fakta:

- (1) Hovedkilden til disse opplysninger er Egil H. Thomassens bok: Flygeblad over Norge 1940-1945.
- (2) Illustrasjonen av flyvebladet i fig.2 er fra Egil H. Thomassens bok (ibid s.11). Det er oppgitt at flyvebladet måler 120 x 180 mm. (Papiret var muligens rødt som de to andre viste flyveblad). Kampene i Sør-Norge varte i 20 dager. Etter at de tyske tropper nordfra og sørfra møtte hverandre ved Berkåk i Sør-Trøndelag 30.april ble forsvaret av Sør-Norge oppgitt. Derimot fortsatte kampene ved Narvik i ytterligere 40 dager.
- (3) Både Storbritannia og Tyskland anså at Norge hadde strategisk betydning for deres nasjonale interesser. I England ble det lagt planer for overføring av britiske tropper til Norge. I den første uke av april begynte britene å gjennomføre planene. Tropper gikk om bord i krigsskip beregnet for Trondheim og Narvik. Det tyske angrepet 9.april forkludret imidlertid disse planene. Istedenfor et direkte angrep på Trondheim ble det besluttet en knipetangsmanøver, hvor tropper skulle landsettes nord og sør for Trondheim og deretter bevege seg mot målet. De nordre troppene fikk kodenavnet "Mauriceforce" og skulle landsettes i Namsos. De sydlige fikk kodenavnet "Sickelforce" og landsettes i Åndalsnes.
 - a. Mauriceforce: 14.april gikk 350 Royal Marines i land i Namsos for å sikre landgangen til resten av styrken, som besto av 2.160 menn. Om kvelden 17.april var endelig alle troppene i land. De allierte hadde totalt 8.000 menn i Nord-Trøndelag, mens tyskerne hadde 2.000 menn. Det kom aldri til noen hard kamp mellom de allierte og tyskerne.
 - b. Sickelforce: De britiske troppene ble landsatt i Åndalsnes 17.og 18.april. Det var 45 offiserer og 680 menn. Britiske tropper var i kamp både i Dombås, Otta og Lillehammer, men måtte trekke seg tilbake.
 - c. Evakuering: Etter at tyskerne hadde ødelagt kaiene i Namsos, så hadde de allierte små muligheter til å få i land forsyninger. Beslutningen om å erobre Trondheim ble derfor oppgitt, og det ble bestemt at de britiske styrkene skulle trekke seg ut i løpet av de ti første dagene av mai. Royal Navy kom til Åndalsnes 30.april og 1.800 menn ble evakuert. I tillegg ble 1.300 menn evakuert med mindre skip til kryssere off shore. Evakueringen fra Namsos viste seg å bli vanskeligere. Om natten den 1. og 2. mai måtte styrkene returnere pga. tåke. Dette førte til en dags utsettelse, men de siste 5.400 menn var evakuert kl. 0200 om natten 3.mai. Sickelforce" hadde hatt et tap på 1.402 menn, som var blitt drept eller tatt til fange, mens tapet for "Mauriceforce" var 150.
 - d. Den britiske fiasko i Norge ble debattert i Parlamentet, og den britiske statsminister, Neville Chamberlain, måtte trekke seg. Winston Churchill ble deretter utnevnt til statsminister.
- (4) De allierte hadde allerede før erobringen av Narvik besluttet å trekke seg ut av Norge pga. den kritiske situasjonen i Frankrike og evakueringen av allierte styrker fra Dunkerque i Nord-Frankrike. Evakueringen ble igangsatt etter at store mengder belgiske, britiske og franske tropper ble avskåret og omringet av tyske tropper under det seks uker lange slaget om Frankrike. Den 10.juni la de norske styrker ned våpnene, like før tyskerne ble presset over grensen til Sverige.

Stor takk til Kim Weisner for tillatelse til å vise flyveblad i fig. nr. 3, som har tilhørt hans bestefar som bodde i Narvik, og Vidar Lieberg som eier flyvebladet i fig. nr.4. Krigens fakta fra Wikipedia.

Den britiske generalen Andrew Thorne ble 7 mai 1941 utnevnt til sjef for Scottish Command, en alliert avdeling som i 1943 skulle få ansvaret for frigjøringen av Norge. Thorne så på utnevnelsen som en forvisning, men tanken bak utnevnelsen kan ha vært det negative spillet britene iscenesatte for å få Hitler til å tro av invasjonen skulle komme i Norge.

Thorne hadde gjort tjeneste som militærattache i Berlin og blitt respektert av Hitler og hans høytstående offiserer. Under krigen brukte tyskerne store ressurser og bandt opp store troppestyrker i Norge. Tanken om invasjon i Norge holdt Hitler fast ved hele krigen, og majoriteten av de tyske styrkene utplassert i Norge ble derfor ikke sendt sørover.

Planleggingen ved Scottish Command sommeren 1943 for frigjøringen av Norge fikk kodenavnet Operation Rankin. Planen hadde to alternativer, enten en full overgivelse av de tyske styrkene eller fortsatt kamp i Norge. Uansett hvilke scenario som kom opp, så ville Thorne få problemer. De styrkene han disponerte ble etter hvert sent til fronten i Europa. Hans siste styrkebidrag var 1st Airborne Division under kommando av generalmajor Roy Urquhart. Så ble denne divisjonen satt inn ved den mislykkede Operation Market Garden (slaget ved Arnhem) og led store tap. Divisjonen måtte få forsterkninger og var ikke kampklar før 1. mai 1945. Men før tyskerne kapitulerte i Norge måtte Urquhart avgi to brigader, den ene til Danmark. Det 1st Airborne Division hadde disponibelt for Norge som første styrke var 1st Airlanding Brigade, Special Air Service Brigade og den midlertidige Artillery Brigade. Senere skulle ytterligere deler av Force 134, den allierte fredsstyrken, ankomme som forsterkning og erstatning. Thorne måtte stole på Milorg.

Den 2. oktober 1944 instruerte SHAEF (den allierte overkommando) at det første alternativet skulle planlegges under kodeordet Operation Apostle I. Skifte av kodeord var et sikkerhetstiltak. Den tyske kapitulasjonen førte til at Operation Apostle I ble igangsatt. SHAEF ga 13. mars kodeordet Operation Doomsday til den første overføringen av flybårne styrker til Norge, styrker som sammen med Milorg skulle sørge for lov og orden de første 28 dagene før alle allierte styrker var på plass. Mens RAF overførte 1st Airborne til Norge, sendte den britiske marinen under kodeordet Operation Conan to destroyere til seks norske havnebyer og MTB'er til mindre steder. Operation Doomsday var to-delt. Den første delen handlet om overføringen av 1st Airborne og andre styrker, den andre delen var slipp av planlagt seks millioner flygeblad over Norge i mai 1945. I norsk etterkrigslitteratur er Operation Doomsday sparsomt beskrevet. På auksjoner kan det dukke opp noen av de mange flygebladene fra operasjonen uten at auksjonarius vet hva det er.

Den 9. mai ble Operation Doomsday igangsatt. Femten fly tok av fra Shepherds Grove og landet på Gardermoen og Sola. Neste dag var det dårlig vær over Oslo og flyene bestemt for Gardermoen ble bedt om å returnere. Et av dem greide imidlertid å lande, men et annet; Short Stirling LK147/ZO-Z fra 196. Skvadron havarte ved innflygningen. Resten av den luftbårne overføringen fant sted 11. mai. Nå krasjet ytterligere to fly. Det ene falt ned i Sverige like over grensen til Grue, mens det andre LK297/G5-G styrtet i Sørkedalen. Her omkom en britisk vise-marskalk, en norsk liasonoffiser og 22 soldater. Vraket ble ikke oppdaget før på sommeren da det oppsto skogbrann. Til sammen omkom 68 fly-mannskap og fallskjermsoffiserer ved Operation Doomsday, etter at freden var inntrådt.

Ved frigjøringen var det et stort informasjonsbehov. Det var mangel på mat og det var et behov for korrekt informasjon om alt fra forholdet til de allierte styrkene, opprettelse av lov og orden, gjenreisning av det brente Finnmark og mye mer. Det sto nærmere 360 000 tyske soldater i landet, og det var nesten 90 000 krigsfanger, de fleste russere eller jugoslaver. Det ble nødvendig for de allierte og de norske eksil-myndighetene i London å utarbeide og distribuere flygeblad for å løse de mest aktuelle utfordringene. Det norske informasjonskontoret i samarbeid med britene lot utarbeide fem informative flygebladutgaver med til sammen seks millioner blad. I tidsrommet 10. til 21. mai ble 4,2 millioner av disse sluppet ned over 45 norske byer og tettsteder. Flygebladutgavene var spesialisert i den forstand at de var rettet mot en bestemt gruppe. Det var bare Stavanger og Kristiansand som mottok alle fem utgavene. Følgende utgaver ble trykket og sluppet:

N.27: «Befal og mannskap tilhørende die Wehrmacht i Norge», Opplag: 2 000 000.

Flygebladet var utstedt av SHAEF (Den allierte overkommando). Det var tosidig og forfattet på norsk og tysk.

Det understreket at de væpnede tyske styrker i Norge hadde overgitt seg betingelsesløst. Soldatene skulle disiplinert bli i sine avdelinger og forlegninger og avvente avvæpning. Det hadde vært forsøk fra enkelte elementer å fortsette kampen i Norge, men den tyske øverstkommanderende general Franz Böhme

hadde som soldat fulgt ordren fra admiral Dönitz om å kapitulere. Böhme hadde tidligere gjort tjeneste i Jugoslavia og var ansvarlig for massebord på serbere. Under rettsaken i Nürnberg unngikk han dom ved å hoppe ut av et vindu i femte etasje. Med noen få unntak fulgte de tyske soldatene ordrene i flygeblad N.27. Dette flygebladet ble som flere andre steder sluppet over Lillehammer 10. mai kl. 16.30. Det tyske HQ lå på Lillehammer.

N.28: «Ved frigjøringen av Norge», Opplag 912 000.

Flygebladet på 48 sider begynner med hilsener fra kong Haakon, den øverstkommanderende for de allierte styrker general Dwight Eisenhower og statsminister Johan Nygaardsvold.

Flygebladet eller heftet i lommeformat orienterer om de allierte styrkene i Norge og hvordan befolkningen skal forholde seg til og støtte dem, oppgjøret med landssvikene, politiets funksjoner, de offentlige tjenester, opphevelse av okkupasjons-lovene, gjenopprettelse av en fri norsk presse og mye mer. Helt til slutt Postvesenet: «Det er trykket et relativt begrenset opplag av nye norske frimerker, som vil bli satt i om løp straks».

N.29; «Instruksjoner fra general Eisenhower til allierte krigsfanger», Opplag 520 000.

Dette flygebladet fra SHAEF var i tilnærmet A4-format, tosidig og på seks språk; tysk, norsk, fransk, polsk, serbisk og russisk. Det var skrevet for de nær 90 000 krigsfangene i Norge, og sluppet ned i områder hvor det var opprettet leire for fangene. Det generelle budskapet var at fangene skulle være der de var og avvente nærmere instruksjoner. Det ville komme utsendinger fra de respektive landene for å arrangere hjemsendelse. For de russiske fangene ble det ingen hangy end.

FRA KONGEN

Jeg og min regjering sender idag en varm hilsen til alle norske kvinner og menn. Gjennom en mørk og vanskelig tid har det norske folk opprettholdt en ubrytlig front mot de tyske undertrykkere og deres hjelpere. Sammen med våre alliertes beundringsverdige militære innsats har den ofervilje og utholdenhet dere har vist, ført til frigjøringen av vårt land. Nu er vi ved målet for vår kamp.

De tyske okkupasjonsstyrker i Norge har overgitt seg. Ennu oppholder de seg i vårt land. Den krigstilstand som har hersket siden vi ble angrepet natten til den 9. april 1940, er ennu ikke opphevet, men våpenstillstand er inntrådt.

I denne situasjon er det mer enn noensinne nødvendig at alle bevarer den ro og viser den verdige oppførsel som har vært vårt folks styrke under hele okkupasjonsperioden. De som skal handle har fått sine forholdsordrer og vil følge disse. De andre hjelpere vår sak best ved å avholde seg fra enhver uoverlagt oppførsel. Mange forhold er fremdeles uoversiktlige. Våre vanskeligheter er ikke forbi. Men når vi nå har fått igjen, vil det være i et fritt land, hvor vi sammen skal bygge Norge fremtid for oss selv og for våre barn.

Tiden som kommer vil stille store krav til hver enkelt. Det vil være av vesentlig betydning at alle lovlige myndigheter får den hjelp de ber om og at alle retter seg etter de bestemmelser som må følges i overgangstiden. På mine og regjeringens vegne vil alle nødvendige skritt bli tatt av de forskjellige myndigheter som er utpekt hjemme eller som vil komme utefra. De alminnelige retningslinjer vil allerede være kjent av dem som har deltatt i Hjemmefrontens arbeid.

Den militære situasjon vil fortsett i noen tid gjøre det vanskelig å føre inn sivile forsyninger i den utstrekning vi kunne ønske. Men tilfærder vil komme etterhvert. Vi vet at alle villig vil rette seg etter de restriksjoner som er nødvendige og samtidig gjøre sitt ytterste for at den hjemlige produksjon kan fortsette.

LANDSMENN: Vi føler alle det samme på denne dag. La oss holde fast ved det samhold som har ført oss fram til seier. Og la oss i denne stund minnes dem som ofret livet i kampen for Norge. La oss samles i løftet

ALT FOR NORGE

Statsministeren: Nå er Norges tid kommet!

Den dagen vi alle har sett fram til, er kommet. Tysklands militære makt er knust, og krig er forbi. Norge som tidlig under nazistenes jernhånd, fem århundre har vært folk maktet gjennomleve. Vi er blant de sjeldne som får landet fritt tilbake.

Mange og mange er blitt sårlaget eller skadet i den lange tiden som har ragen over vårt land. Men vi er blitt spart for et nytt fellesskap på norsk jord, med de beringer landet da ville vært i verk, og med de endringer som krigstiden ville ført med seg.

Det er fristende å si på denne dag, at nå er vår tid kommet. Men vi sier ikke det. Vi sier: «Nå er Norges tid kommet. Nå skal det norske folk igjen få styre og stelle som det ønsker i sitt eget land, og sammen skal vi igjen gjøre Norge til et godt land å bo i, bedre enn det noen gang har vært. Det kan ta tid for vi når så langt. Men det er vårt mål, som vi alle ser fram til på denne dag.

De første oppgaver som nå foreligger vil være å få den norske sivilisasjonen i gang igjen i forrige former straks dette er mulig. I samarbeid med Hjemmefrontens organer har regjeringen vedtatt de nødvendige overgangsbestemmelser. Hjemmefrontledelsen har også fått bestemte fullmakter til å sette i verk tiltak som situasjonen kan kreve.

I dagene som kommer er det viktigere enn noensinne at alle følger best mulig med i hva som skjer. De som kan med lytte til norsk kringkasting, og fortsette med å skrive ned og spore hva som der blir meddelt. Alle må bidra til å hindre spredning av usannhetlige rykter, som bare kan skade. Ingen må rose seg fra hjem eller arbeidsplass, men fortsette som før. Roen og stillheten hos det norske folk er vår garanti mot det kaos som det har vært våre motstanderes mål å skape. Når det norske folk får Norge tilbake, vet vi at det vil handle under anset.

UTØVING AV REGJERINGSMYNDIGHETEN

Stortinget bemyndiget den 9. april 1940 regjeringen til å varetta Rikets interesser og til på Stortingets og regjeringens vegne å treffe de avgjørelser som måtte ansees påkrevet av hensyn til landets sikkerhet og framtid. I henhold til dette vedtak har regjeringen i de forløpene år ledet Norge krigsstat og utarbeidet bestemmelser for gjenopprettelse av lovlige administrasjoner. I den utstrekning det ikke foreligger hjemmel for nødvendige tiltak i gjeldende norsk lov, er bestemmelser gitt ved provisoriske anordninger.

Ved frigjøringen vil lovlige norsk siviladministrasjon straks begynne å virke. I den første tid vil disse saks ved at norske militære distriktskommandeer tar de nødvendige skritt, hjulpet av de representanter for regjeringsadministrasjonen som følger med dem. Med fullmakt fra regjeringen vil utseelse for norske distriktskommandeer og assistentkommandeer foreta oppnevninger av midlertidige fylkesmenn. I fylker og kommuner vil oppnevningen av den midlertidige administrasjon som skal virke i overgangstiden, deretter bli satt i verk av fylkesmenntene. All nasjonal «ordning» vil falle bort og bare den krigsadministrasjon som rimer det norske folks interesser i overgangstiden vil bli oppretholdt.

N. 30

VED FRIGJØRINGEN

AV NORGE

N. 28

SUPREME HEADQUARTERS ALLIED EXPEDITIONARY FORCE

ANWEISUNGEN GENERAL EISENHOWERS AN ALLIIERTE KRIEGSGEFANGENE UND ANDERE STAATSANGEHÖRIGE DER VEREINTEN NATIONEN IN NORWEGEN

- Die deutschen Streikkräfte in Norwegen haben kapituliert.
- Die alliierten Regierungen haben Pläne fertiggestellt, um Eure Wohlfahrt zu gewährleisten und Euch in Eure Heimatländer zurückzuführen. Diese Pläne werden baldmöglichst durchgeführt werden.
- Diese Pläne werden umso schneller durchgeführt, je genauer Ihr meinen Anweisungen Folge leistet. Meinen Anweisungen Folge leisten, bedeutet für Euch schneller Rückkehr in die Heimat. Meinen Anweisungen nicht Folge leisten, bedeutet für Euch Verzögerungen und eine unnötige Erschwerung Eurer Lage.
- Meine Anweisungen an Euch lauten:
 - Bleibt, wo Ihr seid. Die Grenzen sind gesperrt.
 - Schließt Euch zu Gruppen unter eigener Gruppenführung zusammen, sofern Ihr es nicht bereits getan habt.

und auf dem Weg zu treten ist für Eure Zufahren. Inden angestrichelten und Euch rufen zur

T WEITERE

INSTRUKSJONER FRA GENERAL EISENHOWER TIL ALLIERTE KRIGSFANGER OG ALLIERTE BORGERE I NORGE

- De væpnede tyske styrker i Norge har overgitt seg.
- Planene til de allierte regjeringer som tar vare på dere og sender dere tilbake til deres hjemland, er ferdige og vil bli satt ut i livet så snart som mulig.
- Disse planer vil bli fullført meget hurtigere hvis dere følger mine instruksjoner. Ved å følge dem vil dere komme hurtigere hjem. Hvis ikke, vil det medføre forsinkelser og uønsket besvær for dere.
- Dette er mine instruksjoner til dere:
 - Bli hvor dere er. Grensene er stengt.
 - Slutt dere sammen i grupper under deres egne ledere, hvis dere ikke allerede har gjort det.
- Utsendinger fra deres regjeringer er nå på veg for å sette seg i forbindelse med dere og for, med deres hjelp, å utføre de planer som er lagt for deres hjemsendelse.
- Jeg har gitt de tyske myndigheter ordre til å sørge for at dere får mat, husly, klar og legebehandling.

BLI HVOR DER ER OG AVVENT NÆRMERE INSTRUKSJONER.

INSTRUCTIONS DU GENERAL EISENHOWER AUX PRISONNIERS DE GUERRE ET AUX RESSORTISSANTS ALLIES EN NORVEGE

- Les forces armées allemandes de Norvège ont capitulé.
- Les gouvernements alliés ont mis au point des plans pour régler votre situation et assurer votre rapatriement; ces plans seront mis à exécution le plus tôt possible.
- Ces plans seront exécutés d'autant plus rapidement que vous obéirez plus strictement à mes instructions. Votre obéissance accélérera votre retour chez vous. Toute indiscipline entraînerait des délais et vous infligerait des épreuves faciles à éviter.
- Voici les instructions qui vous concernent:
 - Demeurez là où vous êtes. Les frontières sont fermées.
 - Organisez-vous en groupes, et choisissez vous-mêmes vos chefs de groupes si vous ne l'avez pas déjà fait.
- Des représentants de vos gouvernements sont actuellement en route pour prendre contact avec vous et pour mettre à exécution, en collaboration avec vous, les plans préparés pour votre retour.
- J'ai donné ordre aux autorités allemandes d'assurer votre nécessaire en vivres, en logements, en vêtements et en soins médicaux.

DEMEUREZ LA OÙ VOUS ÊTES ET ATTENDEZ DE NOUVELLES INSTRUCTIONS!

N.29

N.30: «Fra Kongen» Generell informasjon. Opplag 500 000

Kongen skriver: «Jeg og min regjering sender i dag en varm hilsen til alle norske kvinner og menn». Flygebladet som er firesidig og i tilnærmet A4-format handler kortfattet om det samme som det ble informert om i N.28 «Ved frigjøringen av Norge». Dette flygebladet var det som kom i minste opplag, og årsaken må være at N.28 kom i stort opplag.

N.31: «Frigjøringen og matforsyningene», Opplag: 2 000 000.

Gjennom hele krigen hadde det vært matmangel og rasjonering i Norge. Det var viktig å gi befolkningen håp og informasjon om matforsyning. Flygebladet var tosidig og som de to tidligere beskrevne utgaver i tilnærmet A4-format, Det varslet om at de norske myndighetene i London, sammen med de allierte, hadde nedlagt et stort arbeide for snarest skaffe viktige forsyninger. De første skulle omfatte matvarer som mel, korn, kjøtt, sukker og fett. I dag husker jeg best boksene med amerikansk corned beef. Og vi sang: «Det kommer en båt med bananer».

Operasjon Domsday

Flygeblad	N.27	N.28	N.29	N.30	N.31
	Antall sluppet	Antall sluppet	Antall sluppet	Antall sluppet	Antall sluppet
Tromsø	24 000	18 000	16 000	-	40 000
Bardufoss	16 000	-	16 000	-	-
Harstad	16 000	7 200	16 000	-	24 000
Narvik	24 000	18 000	16 000	-	40 000
Bodø	16 000	10 800	16 000	-	24 000
Namsos	16 000	10 800	16 000	-	24 000
Ørland	16 000	-	16 000	-	-
Værnes	16 000	-	16 000	-	-
Hommelvik	16 000	-	16 000	-	-
Lade	16 000	-	16 000	-	-
Trondheim	112 000	48 000	32 000	-	248 000
Gossen	16 000	-	16 000	-	-
Molde	16 000	10 800	16 000	-	16 000
Ålesund	16 000	18 000	16 000	-	40 000
Steinkjær	-	7 200	-	-	24 000
Kristiansund N	-	10 800	-	-	-
Herdla	16 000	-	16 000	-	-
Bergen	128 000	133 200	32 000	-	272 000
Stavanger	80 000	78 000	24 000	40 000	176 000
Sola	16 000	-	16 000	-	-
Lista	16 000	-	16 000	-	-
Kristiansand S	24 000	21 600	16 000	16 000	64 000
Arendal	-	7 200	-	4 000	24 000
Mandal	-	-	-	-	40 000
Flekkefjord	-	10 800	-	8 000	24 000
Egersund	-	7 200	-	4 000	32 000
Haugesund	-	18 000	-	8 000	64 000
Kjevik	16 000	-	16 000	-	-
Fornebu	24 000	-	16 000	-	-
Oslo	224 000	-	480 000	-	480 000
Gardermoen	16 000	-	16 000	-	-
Eggemoen	16 000	-	16 000	-	-
Hamar	32 000	-	16 000	-	-
Drammen	-	36 000	-	20 000	-
Horten	-	10 800	-	4 000	24 000
Moss	-	10 800	-	4 000	16 000
Sarpsborg	-	18 000	-	12 000	40 000
Fredrikstad	-	18 000	-	8 000	40 000
Tønsberg	-	18 000	-	12 000	40 000
Larvik	-	18 000	-	4 000	40 000
Skien	-	18 000	-	12 000	40 000
Porsgrunn	-	7 200	-	4 000	16 000
Halden	-	18 000	-	8 000	24 000
Dombås	24 000	-	16 000	-	-
Lillehammer	32 000	-	16 000	-	-
Sum	1 000 000	608 400	520 000	168 000	1 936 000

De fem flygebladene for Operation Domsday ble levert i pakker. Hver pakke inneholdt et varierende antall flygeblad. De fleste hadde 8 000 blad. Pakkene var buntet og festet med en line, omtrent samme system som for fallskjerm-utløsning. Linen rykket av båndet rundt pakken i en bestemt høyde. Ved en feil fra trykkeriets side ble det ikke levert riktig antall i tide for noen av pakkene, og av seks millioner trykket ble en million flygeblad senere makulert. RAF hadde ingen uhell eller tap av mannskap ved den andre delen av Operation Domsday. Enkelte planlagte flygninger til Nord-Norge og Oslo-området ble ikke gjennomført, og ca. 800 000 flygeblad ble sendt som pakker med fly til Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim for fordeling på bakkeplanet. Hovedstaden fikk det meste, og det er vel disse som dukker opp på auksjoner.

Tabellen viser at flygebladene N.27 og N.29 ble sluppet over områder med stor konsentrasjon av tyske tropper og krigsfanger, mens de øvrige tre, som var beregnet på befolkningen, ble sluppet over byer.

Neste artikkel blir om allierte feltpostkontor i Norge i 1945.

BUDSTIKKA

mottar trykningsbidrag fra følgende firmaer

Posten Norge, Frimerketjenesten

Skanfil Auksjoner AS

Skanfils Moldenhauer-auksjon

Kjell Germeten AS

Norsk Posthistorisk Selskap takker for bidragene.

Mangler du noe til samlingen?
Besøk vår nettbutikk.

 posten.no/frimerkebutikken

Skanfils Storaauksjon 212

22. - 26. september 2021 online

 SKANFIL
Auksjoner as

www.skanfil.no

Frimerkeauksjon
Nr. 80

13. og 14. november 2021

Skanfil Auksjoner avdeling Oslo
Brynsveien 12, 0667 Oslo

Skanfils Moldenhauer-auksjon

 SKANFIL
Auksjoner as

Avdeling Bergen:
Nipledalen 37
NO-5164 Laksevig
Tlf: (+47) 55 93 46 00 / (+47) 458 34 791
E-post: skanfil@skanfil.no

Avdeling Haugesund:
Postboks 2030
NO-5504 Haugesund
Tlf: (+47) 52 70 39 40
E-post: skanfil@skanfil.no

www.skanfil.no

INTERNASJONAL **AUKSJON 97**

KJELL GERMETEN AS

Fredag 20. og
lørdag 21. november 2020

Scandic Solli Hotel
Parkveien 68 OSLO